

§ 1 Meddelande om frågestund

Andre vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 30 maj kl. 14.00*.

§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Motioner
2023/24:2900 och 2902 till utrikesutskottet

§ 3 Sveriges tillträde till vissa Natoavtal

*Sveriges tillträde till
vissa Natoavtal*

Försvarsutskottets betänkande 2023/24:FöU10
Sveriges tillträde till vissa Natoavtal (prop. 2023/24:133)
föredrogs.

Anf. 1 GUSTAF GÖTHBERG (M):

Fru talman! Ärade ledamöter i riksdagen! Sverige är sedan den 7 mars medlem i Nordatlantiska fördragsorganisationen, Nato. Det är de västliga demokratiernas försvarsgemenskap. Det var möjligen lite komplicerat att ta sig dit, kan man tycka, men det var en historiskt snabb process för att kunna bli medlem i Nato. Sedan den 7 mars är vi fullvärdiga medlemmar. Detta har skett efter en intellektuell och geopolitisk islossning i det här landet, där det under många år var svårt att föra en rationell debatt om de säkerhetspolitiska vägvalen. Det är, fru talman, hela Sverige som är med i Nato. Hela Sverige är med och bidrar till Nato, och hela Sverige omfattas av Natos skydd.

När kammaren i dag debatterar försvarsutskottets betänkande 10 *Sveriges tillträde till vissa Natoavtal* vill jag slå fast ett par saker. Jag vill också inledningsvis yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Fru talman! Riksdagen föreslås godkänna fyra Natoavtal, som är direkt sammanbundna med vårt medlemskap.

Det första är ett avtal om status för styrkor, Nato SOFA. Detta avtal reglerar juridiska och praktiska aspekter för Natostyrkor på svenskt territorium. Det innefattar också jurisdiktion och skadeståndsansvar samt frå-

gan om folkbokföring och skatteförfarande för exempelvis allierade soldater som befinner sig i Sverige. För att avtalet ska kunna komma på plats – som en direkt följd av vårt medlemskap i Nato – krävs vissa författningsändringar.

Det andra är protokollet om status för internationella militära högkvarter, det så kallade Parisprotokollet.

Det tredje är ett avtal om ömsesidigt sekretesskydd för patentsökta försvarsrelaterade uppfinningar.

Det fjärde är Natos avtal om överföring av teknisk information för försvarsändamål, vilket exempelvis innebär att patentsökta försvarsrelaterade uppfinningar skyddas mot avslöjande.

Under utskottets överläggningar och vid behandlingen av betänkandet har vi noterat en reservation från Vänsterpartiet. I reservationen anförts behovet av att markera att det inte ska vara möjligt att utdöma dödsstraff i Sverige. Önskemålet är att detta ske genom en skriftlig reservation från regeringen. Skälet till reservationen är Nato SOFA:s bestämmelser om straffrättslig jurisdiktion, som följer av propositionen och betänkandet.

Fru talman! Detta är förvisso lovvärt av Vänsterpartiet, men det alluderar till en nästan religiös uppfattning som finns hos partiet om att man i alla sammanhang, när helst det är möjligt, vilken tid på dygnet som helst, ska vara emot, emot och emot Sveriges medlemskap i Nato. Det framgår nämligen mycket tydligt, om man bara läser det som står, att en sändande stat inte får verkställa dödsstraff i en mottagande stat om inte lagen i den mottagande staten medger att dödsstraff kan ådömas i liknande fall. Gäller detta Sverige? Ja.

Sedan den 24 oktober 1961 har Sverige en utlämningskonvention med Förenta staterna, där det mycket tydligt framgår att utlämning kan vägras om det kan följa dödsstraff för det brott för vilket utlämning begärs. Gäller detta Sverige? Ja. Sedan 2003 har också Europeiska unionen ett avtal med Förenta staterna avseende utlämning vilket i praktiken bygger på samma sak som den svenska utlämningskonventionen. Gäller då detta Sverige? Svaret är ja.

Fru talman! Jag vill också, för formens skull – i denna kammare tycker jag att det hör hemma – upplysa ledamöterna i kammaren och reservanterna i betänkandet om att 2 kap. 4 § i den svenska regeringsformen förbjuder dödsstraff i Sverige. Gäller då den paragrafen Sverige? Svaret är ja.

Jag kan förstå motiven att vilja debattera Sveriges Natoanslutning. Det finns en vilja till en frimodig säkerhetspolitisk debatt. Men det blir, med förlov sagt, lite fladdrigt och lite intellektuellt flimrande när Vänsterpartiet lägger ned timmar på att skriva reservationer mot ett förslag som inte finns i stället för att gå till källan direkt för att konstatera detta.

Sverige tjänar på vårt medlemskap i Nato, och Sverige bidrar till Nato. Med våra enorma militära kompetenser kan vi göra alliansen starkare men också påverka den i riktningar som vi i vårt land tycker är viktiga. För våra soldater och sjömän ute på garnisoner i Sverige är detta kanske inte ett betänkande som kommer att påverka den dagliga livsföringen eller den dagliga säkerhetspolitiska förmågan. Men för oss som land och för vår försvarsmakts möjligheter och skyldigheter att kunna både ge och ta emot stöd, bistå allierade och hålla Sverige fritt, demokratiskt och säkert är detta viktiga pusselbitar och ett stort steg framåt.

Sveriges historiska anslutning till Nato gör vårt land starkare, säkrare och friare. Tillsammans med andra bygger vi vidare på den länk, den allians, som stått stadig i decennier för att slå vakt om våra värderingar. Det här betänkandet är en del i att kunna få på plats just denna starka förmåga för vårt land. Därför yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Prot. 2023/24:122

27 maj

*Sveriges tillträde till
vissa Natoavtal*

Anf. 2 TONY HADDOU (V):

Fru talman! Den 7 mars i år blev Sverige fullvärdig medlem av Nato. Vänsterpartiet är en stark motståndare till Sveriges medlemskap i kärnvapenalliansen. Vi delar inte uppfattningen att ett svenskt medlemskap stärker vår säkerhet – tvärtom. Det riskerar bland annat att dra in oss i krig och konflikter vi själva inte valt.

Vänsterpartiet har återkommande föreslagit att Sverige ska sätta upp förbehåll om kärnvapen och utländska baser samt underteckna FN:s konvention om ett förbud mot kärnvapen, men detta är något som avvisats av både den socialdemokratiska regeringen och den moderatledda regering som har stöd av Sverigedemokraterna.

Det är av största betydelse att Sverige även framöver, trots medlemskap i Nato, ska kunna agera självständigt i utrikes- och säkerhetspolitiken, bestämma självt över utvecklingen av sitt eget försvar och göra egna analyser och ställningstaganden.

Den här propositionen handlar om fyra avtal som ingås till följd av Sveriges medlemskap i Nato. Regeringen menar att dessa avtal inte kräver några svenska lagändringar, men de ger den stat som sänder soldater till Sverige för övningar eller baseringar rätt att utöva jurisdiktion i Sverige.

Fru talman! Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet har i egenskap av remissinstans lyft fram frågan om dödsstraff och menar att Sverige bör ”göra en reservation eller åtminstone avge en tolkningsdeklaration som klargör att det är förbjudet att utdöma och verkställa ett dödsstraff på svenskt territorium samt även att utlämna någon till ett land där han eller hon riskerar ett sådant straff”. Av Natoländerna är det i dag bara USA som tillämpar dödsstraff, något som Sverige såklart anser att landet omedelbart bör avskaffa. Dödsstraff hör inte hemma i ett modernt och civiliserat rättssystem.

Fru talman! Det finns en förväntan att Sverige ska tillträda olika avtal inom Nato utan reservationer. Vänsterpartiet menar i stället att Sverige måste ha reservationer i frågor som är viktiga för oss. Vi har till exempel krävt att Sverige ska anta en lagstiftning mot kärnvapen. Vänsterpartiet kräver att Sverige är en självständig röst inom Nato och har en självständig utrikespolitik även framöver. Regeringens agerande tyder dessvärre på att vi kan förvänta oss motsatsen. Det är mot denna bakgrund jag yrkar bifall till reservationen.

Anf. 3 EMMA BERGINGER (MP):

Fru talman! Detta ärende handlar Sveriges tillträde till vissa Natoavtal, främst statusavtalet Nato SOFA som reglerar statusen för medlemmarna i Nordatlantiska fördragets väpnade styrkor när de befinner sig i ett annat land. Avtalen i sig ger inte utländska styrkor rätt att befinna sig i landet utan reglerar vad som gäller exempelvis när det gäller jurisdiktion och skatter när de befinner sig här. Det är viktigt att klara ut denna typ av frågor på förhand, och det finns en fördel med att parterna har likalydande regler.

Då Sverige redan 1996 anslöt till Nato-samarbetet Partnerskap för fred, och därmed ingick statusavtalet PFF SOFA, har svensk lagstiftning redan på flera sätt anpassats på ett sätt som ligger i linje med de nya avtalsåtgärderna.

Miljöpartiet röstade nej till Natomedlemskapet, men har också fattat beslut om att respektera det av en bred majoritet i riksdagen fattade beslutet om att Sverige ska vara Natomedlem. Vi driver inte att Sverige ska lämna Nato. Därmed står vi också bakom att Sverige ansluter sig till dessa avtal, som är en förutsättning för Natomedlemskapet och försvarssamarbetet inom Nato.

Vänsterpartiet har väckt en följdmotion om att Sverige skulle avge en förtydligande reservation om dödsstraff. Dödsstraff är ett fruktansvärt och oåterkalleligt straff som är förbjudet i Sverige, vilket framgår av vår grundlag. Förbudet gäller undantagslöst, och så även i krigstid.

Sverige är också folkrättsligt bundet av den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, den så kallade Europakonventionen. Genom den rättsutveckling som har skett genom tillkommande protokoll till konventionen har dödsstraffet avskaffats såväl i fred som i krig. Ingen får dömas till ett sådant straff.

Förbudet mot dödsstraff har i Europadomstolens praxis tolkats också som ett förbud att utvisa någon till ett land där han eller hon riskerar att dömas till ett sådant straff. En lag eller annan föreskrift får inte meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av Europakonventionen.

Sverige skiljer sig inte i frågan om förbud mot dödsstraff från det flertal andra Natoländer som, precis som Sverige, är bundna av Europakonventionen. Precis som Sverige är samtliga EU-medlemsstater som också är Natoländer bundna av såväl bilaterala utlämningsavtal med USA som det EU-gemensamma avtalet i vilka frågan om dödsstraff regleras särskilt. Inget av dessa länder har lämnat någon reservation mot tillämpningen av jurisdiktionsregeln i Nato SOFA eller avgett en tolkningsdeklaration mot bakgrund av ett nationellt förbud mot dödsstraff.

Vi kan konstatera att dödsstraffet är förbjudet både i Sverige och i andra EU-länder som är medlemmar av Nato. Vi menar därför att det är tydligt att dödsstraff varken får utdömas eller verkställas i Sverige och att Sverige inte heller får tillåta att en person utlämnas till ett land där personen riskerar ett sådant straff. Därmed anser vi inte heller att en sådan reservation när det gäller Nato SOFA behövs.

Miljöpartiet förhåller sig som konstruktiva kritiker till Nato. Vi vill att Sverige ska ha en självständig och tydlig utrikespolitisk röst för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer såväl inom som utom Nato.

Vi är tydliga med att vi vill att Sverige i lag ska förbjuda införsel av kärnvapen på svenskt territorium. Därför kommer vi att rösta nej till DCA-avtalet som vi ska rösta om i riksdagen om mindre än en månad. Det avtal vi debatterar här i dag är alltså ett annat avtal.

Fru talman! Med det vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)

§ 4 Signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet – åtgärder med anledning av Europadomstolens dom

Prot. 2023/24:122
27 maj

Försvarsutskottets betänkande 2023/24:FöU11
Signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet – åtgärder med anledning av Europadomstolens dom (prop. 2023/24:136)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)

§ 5 Ändringar i medborgarskapslagen

Ändringar i medborgarskapslagen

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2023/24:SfU15
Ändringar i medborgarskapslagen (prop. 2023/24:107)
föredrogs.

Anf. 4 VIKTOR WÄRNICK (M):

Fru talman! I mars 2022 sköts en oskyldig trebarnspappa ihjäl på Delta Gym i centrala Stockholm av en 16-årig utländsk kille. Pappan fick, på grund av att han råkade befinna sig på fel plats vid fel tillfälle, betala med sitt liv. En helt fruktansvärd händelse.

Killen dömdes i tingsrätten till sluten ungdomsvård i 2 år och 11 månader. Hovrätten skärpte sedan straffet till 4 års slutna ungdomsvård. Bara en månad efter att domen fallit fritogs killen från Sis-hemmet i samband med ett tandläkarbesök.

Något som upprörde många – inklusive mig själv – var att killen dessutom under den tid han var misstänkt för mordet kunde, så att säga, belönas med ett svenskt medborgarskap. Det är en helt befängd ordning.

Fru talman! Medborgarskapet representerar det formella medlemskapet i det svenska samhället. Det svenska medborgarskapet ska ha stor betydelse, både rättsligt och symboliskt. För oss moderater står det klart att värdet av det svenska medborgarskapet måste respekteras och värnas i mycket högre grad än i dag.

Historien om mordet på Delta Gym visar på så många felaktigheter och brister i den svenska lagstiftningen. Nu tar den moderatledda regeringen itu med dessa problem.

Vi genomför paradigmskiftet inom flera områden för att få ordning på Sverige, något som Socialdemokraterna tillsammans med sina samarbetspartier inte lyckades med under sina åtta år vid regeringsmakten.

Listan av åtgärder – genomförda och kommande – är lång. Den 15 maj begränsade vi möjligheterna att använda mobiltelefoner och datorer på Sis-hemmen. En utredning pågår som ser över Sis uppdrag med syfte att föreslå en helt ny organisation och verksamhet för att göra vården tryggare och höja säkerheten.

Vi skärper straffen, och sommaren 2026 står ungdomsfängelser klara. Det pågår även en utredning för att möjliggöra betydligt fler utvisningar av utlänningar som begår brott. Och i dag debatterar vi och kommer senare att fatta beslut om att ungdomar som är skäligen misstänkta eller dömda för allvarigare brott inte ska kunna få svenskt medborgarskap.

Det tar tid att städa upp efter Socialdemokraternas handlingsförlamning. Men med reform efter reform för den moderatledda regeringen Sverige i en bättre riktning. Vi står på brottsoffrens och de hederliga människornas sida. Steg för steg gör vi Sverige säkrare och tryggare.

Fru talman! Betydelsen av det svenska medborgarskapet har under alltför lång tid undervärderats. Medborgarskap har givits ut alldeles för lättvindigt, utan några större krav på vare sig språkkunskaper, egenförsörjning eller hederligt levnadssätt. Fokus har mer varit på den enskildes rättigheter än skyldigheter.

För oss moderater är det både självklart och viktigt att det svenska medborgarskapet ska ges ett större värde, såväl rättsligt som symboliskt. Medborgarskapet är ett rättsligt förhållande mellan medborgaren och staten som medför rättigheter och skyldigheter för båda parter.

I dag tar vi ett viktigt steg för att uppvärdera medborgarskapet. Enligt gällande ordning finns två sätt att förvärva medborgarskap: antingen genom en ansökan eller genom en anmälan. Anmälan om medborgarskap är en förenklad process som primärt används för barn och unga.

För att förvärva medborgarskap genom anmälan uppställs i dag bara ett fåtal villkor, och Migrationsverket som hanterar ärendena har inte rätt att göra någon sökning i misstanke- eller belastningsregistret. Det var därför Delta Gym-mördaren kunde bli svensk medborgare under tiden som han redan var misstänkt för brottet.

I den moderatledda regeringens proposition föreslås att den som är skälig misstänkt eller dömd för viss brottslighet, det vill säga brott för vilket det svåraste straffet är fängelse i fyra år eller mer, inte ska kunna få svenskt medborgarskap. Även upprepad brottslighet och brott som har begåtts utanför Sverige ska diskvalificera personer från att bli svenska medborgare.

Personer som utgör ett hot mot Sveriges säkerhet eller allmän säkerhet eller som har en anknytning till grupper och organisationer vars verksamhet innefattar systematiska, omfattande och grova övergrepp på andra människor ska inte heller kunna förvärva svenskt medborgarskap genom anmälan. De nya reglerna ska, förutom med vissa undantag, gälla för alla som har fyllt 15 år.

Fru talman! Denna ändring är nödvändig för att värna vårt öppna och trygga samhälle. Medborgarskap ska inte ges till den som är dömd eller misstänkt för allvarigare brott. Vi får inte underskatta betydelsen av säkerhetsfrågor inom migrationspolitiken. Naiviteten måste bort.

Vi befinner oss i en tid när rekordmånga personer nekas medborgarskap till följd av att Säkerhetspolisen anser att den som ansöker om medborgarskap är för farlig. Då kan inte heller det enkla förfarandet genom anmälan utgöra ett sätt för potentiella säkerhetshot att ändå bli svenska medborgare.

Fru talman! Jag vill samtidigt poängtera att dagens förändringar endast är första steget i den moderatledda regeringens arbete med att höja kraven för att förvärva svenskt medborgarskap.

Det pågår fler reformarbeten för att skärpa kraven för att förvärva ett svenskt medborgarskap. I höst redovisas en utredning om skärpta krav för medborgarskap vid ansökningsförfarandet. Enligt direktivet ska utredningen bland annat presentera krav på längre hemvistid i Sverige, egenförsörjning, hederligt levnadssätt och ytterligare kunskaper om det svens-

ka samhället för att kunna förvärva svenskt medborgarskap. Det är efterlängtrade och nödvändiga krav som det svenska folket efterfrågar.

Parallellt pågår en utredning som ser över möjligheten att återkalla medborgarskap för personer med dubbla medborgarskap som begått systemhotande brottslighet, brott mot mänskligheten, vissa andra internationella brott eller andra mycket allvarliga brott eller vars medborgarskap förvärvats till följd av oriktiga uppgifter eller genom annat otillbörligt förfarande.

Fru talman! I propositionen föreslås också ändringar vad gäller reglerna kring befrielse från medborgarskap. Vi ökar skyddet för både barn och vuxna så att de inte mot sin vilja ska tvingas avsäga sig sitt svenska medborgarskap. Det är inte minst viktigt för att skydda utsatta personer.

För oss moderater är barnets rätt och principen om barnets bästa en viktig grundregel. Alla barn har rätt till en trygg och ljus framtid. Inga barn ska mot sin vilja föras utomlands för att utsättas för tvångsäktenskap, könsstympling eller andra former av hedersrelaterat våld eller förtryck.

Nu på lördag, den 1 juni, träder nya regler i kraft som också utvidgar utreseförbudet. Därigenom stärks barnens skydd mot att föras utomlands och fara illa. Det stärkta skyddet av medborgarskapet tillsammans med det utvidgade utreseförbudet utgör viktiga delar för att minska risken att flickor och pojkar förs ut ur Sverige och utsätts för hedersrelaterat våld eller förtryck.

Fru talman! Precis som i tidigare ärenden här i riksdagen rörande det migrationspolitiska området är den rödgröna oppositionen splittrad. Socialdemokraterna påstår sig bedriva en stram migrationspolitik, men det är mycket tydligt att det kommer att bli svårt för dem att samla sitt lag för att göra det. Den bilden befasts i och med dagens ärende.

Till saken hör att Migrationsverket redan år 2017 hörde av sig med en hemställan till den dåvarande S-regeringen om medborgarskap genom anmälan. Det tog därefter två år innan S-regeringen tillsatte en utredning som skulle se över detta. Ytterligare två år senare, den 2 juli 2021, presenterades utredningen. Remisstiden löpte ut den 4 november 2021. Men efter detta hände ingenting. Socialdemokraterna gjorde ingenting.

Det är också besynnerligt att Socialdemokraterna inte har en enda representant närvarande för att debattera i dag. Det är mer än beklämmande att de inte bemödar sig att delta i den här debatten. Ord och handling hänger inte ihop. Socialdemokraternas nonchalans är slående.

Fru talman! Miljöpartiet och Vänsterpartiet säger som vanligt nej till den moderatledda regeringens skärpningar inom migrationsområdet. Det kanske också var anledningen till att de förslag vi debatterar i dag inte lades fram av den dåvarande S-regeringen.

Vi kan konstatera att en socialdemokratisk regering innebär att Vänstern och Miljöpartiet får diktera migrationspolitiken och att Socialdemokraterna bokstavigt talat lämnar walkover – om det råder inga tvivel.

Fru talman! En moderatledd regering är den enda garanten för en stram migrationspolitik. Vi är garanten för att det svenska medborgarskapet nu ska uppvärderas och förenas med krav på såväl egenförsörjning som kunskaper i svenska och samhällskunskap samt ett hederligt levnadssätt.

Jag yrkar självfallet bifall till regeringens proposition om dessa nödvändiga och efterlängtnade ändringar i medborgarskapslagen, det vill säga bifall till utskottets betänkande.

(Applåder)

Anf. 5 TONY HADDOU (V):

Fru talman! Propositionen som vi debatterar i dag innehåller förslag på två områden, dels ändrade regler för förvärv av svenskt medborgarskap genom anmälan, dels ändringar i regler om befrielse från svenskt medborgarskap.

Vänsterpartiet är kritiskt till regeringens förslag vad gäller skärpta krav för förvärv av svenskt medborgarskap genom anmälan. Jag vill därför inleda med att yrka bifall till reservation 1 i betänkandet.

Som vi hörde av ledamoten som talade tidigare är det här helt enkelt ett led i regeringens och Sverigedemokraternas migrationspolitik. Förslagen syftar till att försvåra för och förhindra människor som kommer till vårt land att tilldelas svenskt medborgarskap, och som vanligt är det rätts-säkerheten som den här regeringen tummar på.

Detta är en utveckling som Vänsterpartiet inte accepterar, speciellt inte i dessa förslag, då själva syftet med att få svenskt medborgarskap genom anmälan är att underlätta för barn och unga att bli svenska medborgare för att säkerställa att de får en stark samhällsgemenskap och därigenom lättare integreras i det svenska samhället.

Att regeringen och Sverigedemokraterna vill göra det betydligt svårare att bli svensk medborgare är inget nytt, men alla eventuella förslag som läggs fram behöver vila på en gedigen grund, då medborgarskapet är av stor betydelse för enskilda och deras integration i Sverige. Vi menar att dessa förslag inte gör det. I stället för att lägga vikt vid rättssäkerhet och gedigna analyser och vid att människor ska komma in i samhället vill regeringen på alla sätt göra klyftan ännu större mellan medborgare och icke medborgare.

Då bör man ställa sig frågan vad som händer när man får en växande grupp personer, framför allt barn och unga, som befinner sig i landet och saknar medborgarskap och dess grundläggande rättigheter. De ställs utanför möjligheten att påverka sin situation. Att hålla framför allt barn och unga utanför medborgarskapet kommer att leda till ett större avstånd från samhället med sämre förutsättningar för integration och inkludering.

Sverige har en lång tradition av att se medborgarskapet som ett redskap för integration. Medborgarskapet bidrar positivt till individens integrationsprocess, vilket gynnar både individ och samhälle i stort. En relevant fråga är om det får orimligt långtgående negativa konsekvenser för den enskilde att nekas svenskt medborgarskap. Det allmännas intresse av att neka medborgarskap bör också ses i perspektivet av att det kan få stora negativa konsekvenser för ett demokratiskt samhälle om personer som är bosatta i landet sedan lång tid inte ges rätt att fullt ut delta i exempelvis demokratiska processer.

När det kommer till brott och att inte kunna få svenskt medborgarskap genom anmälan är flera av förslagen alldeles för ingripande och slår oproportionerligt hårt mot barn och unga vuxna – den primära målgruppen för att få medborgarskap genom anmälan. Här borde en gedigen barnkonsekvensanalys ha gjorts av vad det innebär att inte beviljas medborgarskap

på grund av en brottslig gärning som begåtts under den tid personen var barn och därmed minderårig.

Som Advokatsamfundet och andra remissinstanser lyfter kan regeringens förslag ses som en dubbelbestraffning: dels avtjänar man straff, dels nekas man medborgarskap. Vidare är konsekvenserna av förslagen som läggs fram oprecisa och svåröverskådliga och utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv alltför vaga.

Ser man förslaget om brott som begåtts utanför Sverige utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv är det inte direkt en lätt sak att avgöra. Flera remissinstanser lyfter att många asylsökande har flytt från länder med erkända brister i rättssystemen, diktaturer rakt av. Här behöver regeringen se över i vilken utsträckning sådan brottslighet kan och bör beaktas; annars riskerar förslaget att leda till en oförutsägbar tillämpning.

När det kommer till förslagen vad gäller säkerhetsärenden ifrågasätter vi, i likhet med Advokatsamfundet, rättssäkerheten. Det har exempelvis återkommande visat sig att personer som inte är misstänkta för någonting utvisas helt rättslöst i dag med hänvisning till att det handlar om ett säkerhetsärende. Vad gäller förslagen här saknas tydliga definitioner och fastställda kriterier för hur prövningen ska göras, vilket öppnar upp för godtyckliga bedömningar. Det är inte rättssäkert.

Regeringen och Sverigedemokraterna vill också att den som är skälig misstänkt för brottslighet inte kan förvärva svenskt medborgarskap genom anmälan. Här vill jag framhålla, fru talman, precis som bland andra Advokatsamfundet gör, att en viktig och grundläggande mänsklig rättighet är att en person ska anses oskyldig fram till dess att det finns en fällande dom.

Att neka en person möjlighet att förvärva svenskt medborgarskap för skälig misstanke om brott sätter personen i samma kategori som personer dömda för allvarligt brott. Det är inte förenligt med svensk rättstradition, rättsstatens principer eller grundläggande mänskliga rättigheter. Man kan väl vid det här laget säga att rättssäkerhet inte är något som den här regeringen håller högt. Det har inte minst samröret med dem som bedriver trollfabriker bevisat.

(Applåder)

Anf. 6 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Fru talman! Egentligen är det kanske inte förvånande att Vänsterpartiet är emot också denna rimliga skärpning på det migrationspolitiska området, nämligen att den som har begått ett brott eller är misstänkt för ett allvarligt brott inte ska kunna förvärva svenskt medborgarskap genom anmälan. Vänsterpartiet är nämligen emot alla relevanta skärpningar på det migrationspolitiska området.

Vänsterpartiet vill tillbaka till utlänningslagens utformning så som den såg ut före 2015, det vill säga det år då över 160 000 personer ansökte om asyl i Sverige. Vänsterpartiet vill inrätta amnestier för dem som tillräckligt länge gömt sig och levt olovligen i Sverige. Vänsterpartiet vill helt enkelt montera ned alla de grundläggande principer som finns avseende en reglerad invandring.

Nu vill man heller inte på något sätt åtgärda de uppenbara brister som finns i medborgarskapslagstiftningen avseende anmälningsförfarandet. Inte ens unga killar som begår allvarliga brott i Sverige, som ytterst skjuter

och mördar oskyldiga människor i vårt land, ska alltså kunna nekas medborgarskap genom anmälan, enligt Vänsterpartiets förslag. Hur kan det på något endaste vis vara rimligt?

Anf. 7 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Hade ledamoten lyssnat på anförandet hade han hört vilka frågor jag lyfte där, exempelvis vad som händer i ett samhälle när man får en växande grupp utanför medborgarskapet. Vad blir konsekvenserna av det? Sådana analyser gjordes inte i den här propositionen, varken en barnkonsekvensanalys eller en gedigen översikt över rättssäkerheten. Jag tycker att det är djupt allvarligt att regeringen lägger fram förslag utan att ha sett över vilka konsekvenserna blir i samhället.

Ledamoten är inne på dem som begår brott. Vi tycker att de som begår brott ska avtjäna straffet, men sedan handlar det om att komma in i samhället på ett sådant sätt att man avhåller sig från att begå ytterligare brott. Det är där vi lägger vikten. Först och främst vill vi att människor inte ens ska begå brott, men det allra största problemet där är att vi har en regering som skär ned på brottsförebyggande insatser runt om i landets kommuner. Det är djupt allvarligt.

Men har du begått ett brott och avtjänat ditt straff ska du bli hjälpt ut ur brottsligheten. Det är så vi vill att människor ska komma in i samhället. Det ansvaret ser jag inte att den här regeringen tar. Tvärtom ser man till att människor inte får medborgarskap och håller dem i periferin.

Hade ni gjort en sådan konsekvensanalys hade vi nu haft en mer seriös debatt och diskussion. Men det är otroligt svårt med en regering som hela tiden lägger fram det ena populistiska förslaget efter det andra. Det är djupt allvarligt.

Ledamoten tog upp flera förslag ur Vänsterpartiets migrationspolitik. Jag får svara på det i nästa replik. Men jag är ändå lite chockad över att ledamoten tycker att detta är rimligt utan att ha gjort några analyser över huvud taget och inte kan svara på frågan om konsekvenserna av att ha människor utanför systemen.

Anf. 8 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Fru talman! Konsekvenserna av den nuvarande politiken har vi ju sett. Jag tog upp ett exempel i mitt anförande med trebarnspappan som förlorade livet och den 16-årige kille som ändå kunde få svenskt medborgarskap genom anmälan. Detta är konsekvenserna av Vänsterpartiets alternativ, för Vänsterpartiet säger nej till alla ändringar som föreslås av regeringen vad gäller medborgarskapslagen. Den ordning vi har i dag är stötande, och det är därför vi tar itu med detta.

Det är ingen mänsklig rättighet att bli svensk medborgare. Att bli svensk medborgare är förbundet med både rättigheter och skyldigheter. Det är det finaste vi har i förhållande till medlemskap i det svenska samhället. Det är därför vi gör de här ändringarna. De är rimliga. De är relevanta.

De brottstyper det rör sig om som ska förhindra att man kan bli svensk medborgare genom anmälan, oavsett om man är skäligen misstänkt eller har begått brottet och blivit dömd, kan till exempel vara grov misshandel, grovt narkotikabrott, övergrepp i rättssak, sabotage mot blåljusverksamhet och våldtäkt, även oaktsam våldtäkt. Det är helt rimligt att vi ser till att

sådana människor inte får bli svenska medborgare genom det här förenklade förfarandet.

Fru talman! Jag vill ändå i Socialdemokraternas fullständiga utelämnande i denna debatt ställa en relevant fråga i konsumentupplysnings syfte. Socialdemokraterna tänker ju sig att stödja ett regeringsinnehav på Vänsterpartiet, om olyckan skulle vara framme 2026. Vänsterpartiet vill säkert också ingå i regeringen, har jag förstått. Jag skulle vilja veta om Vänsterpartiet kommer att kräva att de skärpningar som vi nu gör rullas tillbaka för att stödja Magdalena Andersson som statsminister.

Anf. 9 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Jag tackar så mycket för ledamotens frågor. Jag får väl börja i den ände där ledamoten slutade. Den frågan är svår att besvara. Socialdemokraterna är ju inte med i den här debatten, så ledamoten får vänta på det svaret. Det är ju också så att knappt halva mandatperioden har gått, så ledamoten kommer att få sitta i två år till och vänta på vad som ska hända.

Vi i Vänsterpartiet presenterar dock vår politik. Vi har en ganska stor reservation i detta betänkande. En del av den läste jag upp i mitt huvudanförande. Brister kan åtgärdas, vill jag ändå säga, när det kommer till brott och straff. Det handlar om hur man gör det. Det är detta jag har pratat om i flera minuter nu. Vi har ingen tilltro till att den här regeringen ska göra det. Nästa person jag ska ha ett replikskifte med är från Sverigedemokraterna. De bedriver kampanj med desinformation och trollfabriker. Det är inga politiker vi kan lita på. Det är inget som vi lättvindigt kan säga ja till. Det är inget som vi ser någon rättssäkerhet i. Det skadar Sverige något oerhört när man har sådana politiker, som ledamoten har rullat ut röda mattan för. Det är politiker som har platser i Regeringskansliet. Det är djupt allvarligt.

Brister kan åtgärdas, men det handlar om vilka som gör det och hur man gör det. Rättssäkerheten är ingenting som den här regeringen väger in över huvud taget.

Jag kan berätta för ledamoten att om han hade läst igenom exempelvis Advokatsamfundets remissvar hade han sett vilka otroligt allvarliga problem med rättssäkerheten det är med det ni lägger fram. Det kan vi inte säga ja till.

Anf. 10 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet motsätter sig denna proposition på rätt många grunder. Jag vill gärna gå igenom några av dessa grunder för att förstå hur Vänsterpartiet egentligen tänker.

Vad vi diskuterar är reglerna kring hur en utlänning genom ett enkelt anmälningförfarande kan bli svensk medborgare. Vänsterpartiet skriver i sin reservation att de motsätter sig förslaget att utlänningar som utgör ett hot mot Sveriges säkerhet ska diskvalificeras från att bli svenska medborgare genom ett anmälningförfarande.

Vänsterpartiet menar alltså att även utlänningar som utgör ett hot mot Sveriges säkerhet ska kunna bli svenska medborgare genom en anmälan. Vänsterpartiets motivering för denna bisarra ståndpunkt är att det ska vara lätt för barn och unga att bli svenska medborgare.

Man vill inte bli förbannad, men hur kan vi ha riksdagsledamöter som inte förstår att utlänningar som hotar Sveriges säkerhet inte på något sätt ska bli svenska medborgare? Om någon har kommit till det här landet och enligt Säkerhetspolisen skulle utgöra ett hot mot Sveriges säkerhet menar Vänsterpartiet att den personen ska bli svensk medborgare bara för att han eller hon är ett barn.

Jag fattar: Vänsterpartiet bryr sig om utlänningar. Jag förstår den biten. Men bryr sig inte ledamoten om alla andra som bor i Sverige och som hotas av dessa utlänningar, som enligt ett gediget underlag skulle utgöra ett hot mot Sveriges säkerhet? Bryr sig inte Vänsterpartiet om sina egna väljare, som också skulle vara hotade i en sådan situation? Är det verkligen så illa att Vänsterpartiet vill att utlänningar som utgör ett hot mot Sverige ska kunna bli svenska medborgare genom ett enkelt anmälningsförfarande?

Anf. 11 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! En av de frågor jag fick var hur vi kan ha riksdagsledamöter som lägger fram en sådan här reservation mot regeringens politik. Ja, hur kan vi ha ledamöter i Sveriges riksdag och ett helt parti som har tillgång till Regeringskansliet, som bedriver trollfabriker och desinformationskampanjer? Det kan ledamoten fundera på när han sätter sig ned igen. Detta är det allvarliga demokratiska problemet här.

Som svar på frågan gällande säkerhetsärenden vill jag säga att jag inte vet varför detta är otydligt för ledamoten. Det står väldigt tydligt i vår reservation att vi motsätter oss detta med anledning av rättssäkerheten.

Handläggning av säkerhetsärenden måste gå rättssäkert till. Jag tog i mitt anförande upp att vi har människor i Sverige som har utvisats rättslöst med hänvisning till säkerhetsintressen. Detta är djupt allvarligt och går emot rättsstatens principer. Vi kan inte ha det så; vi litat absolut inte på den här regeringen när det gäller detta. Det är inte bara vi som tycker detta. Flera remissinstanser lyfter rättssäkerheten.

Det jag tycker är allvarligt är att Sverigedemokraterna står här och helt lättvindigt blåser bort hela rättssäkerheten. Det är djupt allvarligt vilket sluttande plan Sverige är på, med Sverigedemokraterna. Inte nog med att de öppet bedriver trollfabriker och desinformationskampanjer – de driver också igenom förslag som inte ökar rättssäkerheten över huvud taget, tvärtom.

Vi delar uppfattningen hos remissinstanser som Advokatsamfundet och flera andra, som är inne på att detta öppnar för godtyckliga bedömningar. Det är allvarligt. Vi behandlar inte svensk lagstiftning på det sätt som Sverigedemokraterna gör när de lättvindigt kastar bort rättssäkerheten. Det är djupt allvarligt, tycker jag.

Anf. 12 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Fru talman! Vi kan alltså konstatera att Vänsterpartiet vill att utlänningar som utgör ett hot mot Sveriges säkerhet ska kunna bli svenska medborgare genom en enkel anmälan. Vänsterpartiet skriver också i sin reservation att även de som begått allvarliga brott som kan ge fyra års fängelse eller mer ska kunna bli svenska medborgare genom anmälan.

Fru talman! Detta är verkligen svårt att förstå. Någonstans har man svårt att ta in det här. För vad är det för brott vi talar om? Grov misshandel, sabotage mot blåljusverksamhet och våldtäkt, för att ge bara några exempel. Vänsterpartiet tycker att en utlänning som har begått något av dessa brott genom ett enkelt anmälningsförfarande ska kunna bli svensk medborgare.

Och brottsoffren då? Ägnar ledamoten över huvud taget en tanke åt hur de känner sig? Man har blivit våldtagen, och våldtäktsmannen blir svensk medborgare genom en enkel anmälan. Det är en omänsklig och osympatisk ståndpunkt. Men Vänsterpartiet har kanske en förklaring till varför de tycker så.

I sin reservation skriver Vänsterpartiet att förslaget om att de som begår allvarliga brott inte ska kunna bli svenska medborgare genom anmälan är alltför ingripande och slår oproportionerligt mot barn och unga vuxna.

Fru talman! Något annat som är ingripande är våldtäkt. Vi har ett parti här som står på våldtäktsmännens sida. De står upp för våldtäktsmännens rätt att bli svenska medborgare. Det är skamligt. Vänsterpartiet borde skämmas.

Anf. 13 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Som jag sa: Jag tycker att detta är anmärkningsvärt. Det är djupt allvarligt att ledamoten står och uttrycker sig på det här sättet. Det är fruktansvärt allvarligt att ledamoten avslutar med att ett parti står på våldtäktsmännens sida och så vidare.

Jag vet inte om ledamoten är kvar i desinformationskampanjen och trollfabrikerna, men jag kan väl säga så här till ledamoten: En bra sak att göra är att ibland gå ut från trollfabrikerna och från nätet och se verkligheten för vad den är. Detta borde ledamoten lägga fokus på. Man kan inte hålla på och anklaga ledamöter på det här sättet.

Ledamoten säger att han har svårt att förstå. Vi har en reservation på runt tio sidor. Det är väl bara att läsa våra ståndpunkter. Jag har även här återigen förklarat. Jag tror att detta är det fjärde replikskiftet där jag får förklara hur man gör detta.

Vi har noll tilltro eller tillit till den här regeringen när det gäller rätts-säkerheten. Flera saker sker på godtyckliga grunder; det är allvarligt.

När det gäller brottsoffren är det just deras sida vi står på. Problemet är, som jag sa till den tidigare talaren, att vi har en regering som har skurit ned runt om i kommunerna när det gäller brottsförebyggande insatser och så vidare. Vilka drabbas av er politik? Vilka blir brottsoffer? Vi vill ha en politik där människor inte blir brottsoffer. Men ni kommer i sista ledet och pekar på medborgarskapet och vill ta det från människor. Men i alla hundra steg dessförinnan för att människor inte ska begå brott är ni inte med över huvud taget.

Det är ren populism vi hör här. Vi i Vänsterpartiet har varit väldigt tydliga i vår politik. Vi instämmer med de remissinstanser som är kritiska till detta, bland annat Advokatsamfundet, som har mycket högre juridisk kompetens än den ledamot jag har framför mig och dessutom uttalar sig på saklig grund i stället för att använda sig av desinformation.

Anf. 14 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD):

Fru talman! Enligt medborgarskapslagen finns det vissa grupper i Sverige som kan få svenskt medborgarskap inte genom att ansöka om medborgarskap hos Migrationsverket utan genom en enkel anmälan. I medborgarskapslagen framgår vilka grupper det handlar om: främst barn och unga som har levt i Sverige länge eller är statslösa.

Fru talman! När jag berättar för människor om att det i vissa fall går att anmäla sig till ett medborgarskap märker jag att detta är ett främmande koncept. Många vet inte att det finns grupper som kan få medborgarskap genom en enkel anmälan, och många blir upprörda över att det finns en sådan ordning. Varför ska det vara så lätt att bli svensk medborgare? Ska det svenska medborgarskapet verkligen ha ett så lågt värde?

Därför vill jag betona att Sverigedemokraterna som parti i princip är emot att utlänningar får svenskt medborgarskap genom anmälan. Vi anser att alla borde ansöka om medborgarskap och genomgå en ordentlig utredning för att beviljas medborgarskap.

De som blir medborgare genom anmälan kommer ofta från länder som kulturellt och värderingsmässigt ligger långt från Sverige. Förra året var det främst personer från Syrien, Eritrea och Afghanistan som blev medborgare genom anmälan. Hela 2 783 syrier blev svenska medborgare förra året genom ett förenklat anmälningsförfarande som innebär att medborgarskap måste beviljas ifall man lever upp till vissa enkla kriterier.

Det är en självklarhet att Sverigedemokraterna i princip är emot ett sådant sätt att bevilja medborgarskap. Det här sättet att bevilja medborgarskap urholkar medborgarskapets värde.

Dock finns det för tillfället vissa konventioner som hindrar oss från att avveckla anmälningsförfarandet för medborgarskap. Det som däremot går att göra framgår i den proposition som diskuteras i dag. Det regeringen föreslår och Sverigedemokraterna stöder är att krav införs i medborgarskapslagen som innebär att den som blir dömd för ett brott för vilket det strängaste straffet är fängelse i fyra år eller mer inte kan förvärva svenskt medborgarskap genom anmälan. Detta är ett första steg när det gäller att försvåra för utlänningar att få medborgarskap genom anmälan, vilket även framkommer i propositionen, där regeringen ser goda grunder att på sikt även låta fler brott omfattas av denna bestämmelse, exempelvis brott med ett maximistraff på minst två år.

Den nuvarande regeringen har även genom Utredningen om skärpta krav för att förvärva svenskt medborgarskap gett en utredare i uppdrag att föreslå ett krav på hederligt levnadssätt för de grupper som kan förvärva svenskt medborgarskap genom anmälan. Propositionen i dag och dess förslag är ett första steg som baseras på de utredningar som Socialdemokraterna lämnade efter sig, där det fortfarande rådde en liberal syn på migrationspolitiken.

De utredningar som denna regering har tillsatt kommer att leda till mycket hårdare lagstiftning när det gäller medborgarskap genom anmälan. De brott som enligt denna proposition kan diskvalificera en utlänning från att få medborgarskap genom anmälan är brott som grov misshandel, grovt narkotikabrott, sabotage mot blåljusverksamhet och våldtäkt.

Jag tror att många som ser på denna debatt häpnar över att de utlänningar som har begått dessa fruktansvärda brott hittills har kunnat få svenskt medborgarskap genom en enkel anmälan. Det är en skandal och ett stort svek mot brottsoffren. Nu rättar vi till detta. Det ska aldrig få hända igen.

I propositionen finns även förslaget att utlänningar som har begått upprepade brottslighet som ger exempelvis två eller tre års fängelse ska diskvalificeras från att bli svenska medborgare genom anmälningsförfarande. Det kan handla om våldsbrott, vapenbrott eller narkotikabrott.

Även brott som har begåtts utanför Sverige och där utlänningen har blivit dömd kan diskvalificera utlänningen från att bli medborgare i Sverige genom anmälningsförfarande om brottet är allvarligt och har skett upprepade gånger. Detta innebär att kriminella som kommer till Sverige inte kommer att kunna bli svenska medborgare genom anmälningsförfarande.

Det är en skandal att det är först nu ett sådant hinder upprättas. För många svenskar är det en självklarhet att någon som har begått allvarliga kriminella handlingar i sitt hemland inte ska kunna bli svensk medborgare genom en enkel anmälan, men detta verkar inte ha varit självklart för Socialdemokraterna.

I propositionen föreslås också att den som är skäligen misstänkt för brottslighet där det lägsta straffet är fyra års fängelse eller mer inte ska kunna förvärva svenskt medborgarskap genom anmälan.

Det är viktigt att människor anses vara oskyldiga fram till dess att det finns en fällande dom. Däremot är det inte en självklarhet att man ska kunna få svenskt medborgarskap genom en enkel anmälan när man är skäligen misstänkt av rättsvärdande myndigheter för att ha begått ett brott.

Redan i dag gäller ordningen att även misstanke om brott beaktas när en utlänning ansöker om medborgarskap. Att misstanke om brott ska utgöra ett hinder för att få medborgarskap är alltså inget nytt i medborgarskapslagen. Däremot vore det orättvist mot brottsoffret om en person som polisen utreder som skäligen misstänkt för ett allvarligt brott kan bli svensk medborgare genom en enkel anmälan. Jag tror att många i samhället skulle tycka att det var en förkastlig ordning.

Som jag nämnde tidigare kan hela konceptet med att utlänningar blir svenska medborgare genom anmälningsförfarande ifrågasättas. Det är helt förkastligt att en utlänning som är skäligen misstänkt för ett allvarligt brott kan bli svensk medborgare genom anmälan innan brottsutredningen har avslutats. Detta visar att Sverige har haft en liberal migrationspolitik där kriminella personer haft en väg in i det svenska medborgarskapet. Det är självklart att det saknas förtroende för en sådan migrationspolitik.

Det är även märkligt att Socialdemokraterna inte hann anta lagstiftning som hindrade detta under de åtta år de satt vid makten. Vad var det som hindrade dem? Är det så svårt att förstå att utlänningar som är skäligen misstänkta för allvarliga brott inte ska kunna bli svenska medborgare?

Något som chockerar många är att det i dag inte finns ett hinder för att de som utgör ett hot mot Sveriges säkerhet ska kunna bli svenska medborgare genom anmälan. En utlänning som på något sätt utgör ett hot mot Sveriges säkerhet har alltså hittills kunnat bli svensk medborgare genom ett enkelt anmälningsförfarande.

Detta innebär i praktiken att en utlänning kan förvärva svenskt medborgarskap genom anmälan, trots att Säkerhetspolisen har information som kan tyda på att utlänningen utgör en fara för rikets säkerhet. Under de åtta år som Socialdemokraterna hade makten lade de inte fram någon proposition för att ändra detta, vilket är märkligt.

I den här propositionen föreslår regeringen att den utlänning som bedöms utgöra ett hot mot Sveriges säkerhet eller allmän säkerhet inte ska kunna förvärva svenskt medborgarskap genom anmälan. Det är ett förslag som har förankring hos allmänheten. Att utlänningar som enligt Säkerhetspolisen utgör ett hot mot Sveriges säkerhet kan bli svenska medborgare är skandal. Att vi antar en lag som hindrar detta är inte något konstigt. Det märkliga är att Socialdemokraterna inte gjorde något åt detta under de åtta år de satt vid makten.

Självfallet ska Sveriges fiender inte bli svenska medborgare. Tyvärr har även utlänningar som varit verksamma i organisationer som begått grova övergrepp på andra människor kunnat bli svenska medborgare genom anmälan. En utlänning som varit en del av en organisation som ägnar sig åt tortyr och avrättningar har alltså kunnat bli svensk medborgare genom anmälan.

Fru talman! Jag tror att de flesta som ser på denna debatt undrar hur politikerna tänker egentligen – varför ska sådana människor kunna bli svenska medborgare? Jag kan inte riktigt svara på det eftersom jag inte tycker att de ska kunna bli det. Det jag kan konstatera däremot är att Socialdemokraterna inte stoppade detta under de åtta år de satt vid makten. Jag förstår inte varför. Man hinner genomföra en utredning och lägga fram en proposition under åtta år om viljan finns, men det har inte funnits någon sådan vilja.

Sverigedemokraterna kommer tillsammans med regeringen att sätta stopp för detta här och nu. I propositionen finns ett förslag som innebär att den som har varit verksam i eller haft bestämmande inflytande över en organisation eller grupp vars verksamhet innefattar systematiska, omfattande och grova övergrepp på andra människor inte kan förvärva svenskt medborgarskap genom anmälan.

Det är självfallet fruktansvärt att sådana monster har kunnat bli svenska medborgare. Det måste ha varit en hemsk upplevelse för deras offer att se dessa förbrytare gå runt i Sverige som svenska medborgare, men vi sätter stopp för det här och nu. De nya krav som jag har redogjort för när det gäller svenskt medborgarskap genom anmälan kommer att gälla alla utlänningar som har fyllt 15 år.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut.

Jag vill återigen betona att Sverigedemokraterna i princip är emot att utlänningar får medborgarskap genom anmälan. Vi anser att alla utlänningar ska ansöka om svenskt medborgarskap.

Jag vill säga att det betänkande som propositionen baseras på lämnades till den socialdemokratiska regeringen i juli 2021. Detta innebär att Socialdemokraterna hade mer än ett år på sig att lägga fram en proposition med liknande förslag som regeringen har lämnat. De valde att inte göra det. Jag tänker inte spekulera i varför de inte lade fram en sådan proposition, men de hade alla möjligheter att göra det. De hade alla möjligheter att föra en stram migrationspolitik. De valde att inte göra det.

Propositionen är en mindre pusselbit i Tidöavtalets stora förändring av migrationspolitiken. Mer kommer att komma, speciellt när det gäller ändringar av medborgarskapslagen. I slutet av mandatperioden kommer vi att ha ett regelverk kring svenskt medborgarskap som är förankrat hos svenska folket och som kommer att se till att svenska medborgare verkligen är svenska medborgare.

Anf. 15 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Sverigedemokraterna pratar mycket om brott. Det hörde vi ledamoten prata om här. Samtidigt skär man ned på samtliga brottsförebyggande insatser runt om i landets kommuner. Man skär ned på yrkesgrupper som är helt avgörande i kampen mot brottslighet, och man skär också ned på kvinnojourer och så vidare. Detta får oerhörda konsekvenser i samhället.

Fru talman! Det finns mycket som hotar vår sammanhållning. Man kan säga att Sverigedemokraterna jobbar hårt och effektivt med just det, dels genom den politik de för, dels genom det som jag var inne på tidigare: trollfabriker och desinformation.

Högerpartierna har inte bara samröre med dem som driver trollfabrikerna, utan hela deras makt utgår till och med från dem som driver trollfabriker. Man har bjudit in dem till Regeringskansliet. Demokratins grundvärden står på spel, och detta ser vi även i förslag som läggs fram.

För ansökan om medborgarskap via anmälan föreslås här att den som är skäligen misstänkt för brott ska sättas i samma kategori som den med fällande dom. Det är ett starkt avsteg från svensk rättstradition och rättsstatens principer. Precis som Advokatsamfundet påpekade i sin remiss är det en grundläggande mänsklig rättighet att en person ska anses oskyldig fram till dess att det finns en fällande dom.

Rättssäkerhet är uppenbarligen något som Sverigedemokraterna inte håller högt. Därför vill jag fråga ledamoten följande: Vad ger Sverigedemokraterna rätt att straffa en person som är skäligen misstänkt, och som ni redan på förhand har straffat enligt ert förslag, men som sedan visar sig vara helt oskyldig, när svensk domstol, den syn vi har på demokrati och svensk rättstradition inte gör det?

Anf. 16 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Fru talman! En person som är skäligen misstänkt är absolut inte skyldig till brottet. Däremot har personen i fråga inte någon rättighet att få medborgarskap genom en enkel anmälan. Det är viktigt att även brottsoffrets behov beaktas.

När det pågår en brottsutredning kan en person vara skyldig eller oskyldig, men det är olämpligt att bevilja någon ett medborgarskap genom ett enkelt anmälningsförfarande under en brottsutrednings gång då personen i fråga är skäligen misstänkt för brottet. Jag tror att rätt många förstår att vi inte kan ha ett samhälle som belönar kriminella. Vi kan inte bevilja personer medborgarskap när de eventuellt är skyldiga och skäligen misstänkta för ett brott, låt oss säga våldtäkt, medan brottsoffret får se på när den eventuella gärningsmannen beviljas medborgarskap.

Vad gäller brottsförebyggande åtgärder i landets kommuner gör ju de sin egen budget. Det finns kommuner som min hemkommun Malmö, där man satsar på arabiska filmfestivaler och Ibn Rushd. De väljer själva om

de vill satsa på brottsförebyggande åtgärder. Där handlar det nog om att kommunerna slösar pengar på fel saker.

Ledamoten tog upp det här med trollfabriker. Jag kan köpa ledamoten en sagobok. Det är det enda jag vet om troll; de finns i sagoböcker. Jag hör alla prata om troll, så jag vill gärna dela ut sagoböcker till alla i oppositionen så att de kan läsa dem.

Jag känner inte till några troll i verkligheten. Jag vet egentligen inte vad ledamoten talar om när han talar om troll.

Anf. 17 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Det här är djupt allvarligt och anmärkningsvärt. Nekar ledamoten till *Kalla faktas* avslöjanden? Är det vad vi hör här i kammaren? Skulle det som *Kalla fakta* har avslöjat för hela Sverige inte ha hänt? Nekar ledamoten till dessa avslöjanden? Det är min första fråga.

Det är djupt allvarligt att vi har en riksdagsledamot som efter att det har avslöjats att det finns trollfabriker och pågår desinformationskampanjer hos Sverigedemokraterna inte bara förnekar allvaret i det hela utan också står och raljerar om att han kan köpa oss sagoböcker. Under mina år i riksdagen, fru talman, är det här kanske det mest allvarliga jag har hört. Det gäller inte bara förnekandet utan också att man som sverigedemokrat så lättvindigt kan raljera över detta. Det är bortom alla gränser.

Man kan nog säga att Sverigedemokraterna är unika. De är det enda partiet i Sverige som bedriver desinformationskampanjer och har trollfabriker, och de raljerar över det. Sedan står de här och nekar när en riksdagsledamot ställer frågor om det. Det är djupt anmärkningsvärt.

Låt mig återgå till sakfrågan. Ledamoten säger att personen i fråga ska vara skyldig, men det vi kommer att rösta om nu handlar om att man är skäligen misstänkt. Det står tydligt så i propositionen. Man kommer att kategoriseras som dömd. Har ledamoten läst den egna propositionen som han har varit med om att lägga fram? Det är min andra fråga.

Anf. 18 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Fru talman! Svaret är: Ja, jag har läst propositionen. I den står det att när brottsutredningen är avslutad kan personen, utlänningsen, anmäla sig för att få medborgarskap om situationen så tillåter.

Det känns som att ledamoten Haddou inte har läst propositionen. Vi pratar om en person som är skäligen misstänkt för ett allvarligt brott, till exempel grov misshandel eller våldtäkt. Att bevilja medborgarskap till en sådan person har ingen förankring bland allmänheten, och det vore djupt olämpligt.

Fru talman! Vi får ändå ett ganska högt arvode. Jag tror att väljarna förväntar sig att vi ska diskutera sakfrågor här. Det är därför jag raljerar över det som ledamoten Haddou säger om trollfabriker. Jag tycker faktiskt att det är larvigt att ta upp det när vi diskuterar medborgarskapslagen. Medborgarskap är mycket viktigare än något larvigt drev.

Det är också olämpligt att ledamoten Haddou tar upp det här. De som tittar på debatten vill veta vad vi tycker om propositionen och vill att vi ska diskutera den. Vi har ju läst propositionen och borde diskutera den och inte något drev. Att ledamoten frågar mig vad jag tycker om det här drevet och om trollfabriker uppskattar nog inte så många människor med tanke

på de arvoden vi får och att vi ska vara inlästa på de här frågorna och diskutera medborgarskapslagen i dag.

Prot. 2023/24:122

27 maj

Ändringar i medborgarskapslagen

Anf. 19 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill inför fortsättningen av debatten påminna om att ämnet för denna debatt är ändringar i medborgarskapslagen.

Anf. 20 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! Miljöpartiet tycker att vi ska hålla det svenska medborgarskapet högt. Vi tycker att det är viktigt att det finns en noggrannhet när man fattar beslut, och vi tycker också att det är mycket oroande att det nu diskuteras att olika svenska medborgarskap skulle kunna få olika värde och betyda olika mycket beroende på om man också har ett annat medborgarskap.

Det är dock inte detta som dagens proposition handlar om, utan i dag handlar det om ändringar för personer som inte ansöker om svenskt medborgarskap utan som vill förvärva svenskt medborgarskap genom anmälan, och det gäller framför allt barn och ungdomar.

Detta enklare förfarande är i grunden något som vi i Miljöpartiet tycker ska finnas kvar. Det är rimligt att till exempel barn som är uppvuxna i vårt land ska kunna förvärva medborgarskap på enklare sätt än det mer komplicerade och långsamma ansökningsförfarandet. Det gäller inte minst då vi kan konstatera att väntetiderna för detta nu är många år, något som jag hoppas att regeringen kommer att arbeta för att korta ned.

Det finns ett uppmärksammat fall då en ung person anmälde och fick svenskt medborgarskap samtidigt som en lagföringsprocess för mord pågick. Denna situation hade nog ingen förutsett när utlänningslagens bestämmelser om anmälan om medborgarskap skrevs.

Nu har vi en situation där väldigt unga barn och ungdomar har dragits in i grov kriminalitet och också skjuter och skjuts. Vi i Miljöpartiet tycker att det är rimligt att en person som är dömd för mord inte ska kunna få svenskt medborgarskap genom anmälningsförfarandet. Det var för övrigt vår regering som tillsatte en utredning i frågan.

Men det förslag som nu har kommit fram har brister. Bristerna är faktiskt så allvarliga att Lagrådet, som prövar alla lagförslag, avstyrker den här utformningen. En sådan brist är att det inte är allvaret i brottet som personen har begått som avgör om man kan få svenskt medborgarskap genom anmälan eller inte. I stället är det själva typen av brottslighet. Det betyder att en person som har begått ett brott som inte alls är att betrakta som grovt, alltså ett brott för vilket man kanske döms till fängelse i 14 dagar eller inte döms till fängelse alls, också skulle kunna träffas av den här bestämmelsen.

Ett ännu allvarligare problem med den här lagstiftningen är att man genom att ta bort möjligheten att förvärva medborgarskap genom anmälan redan om personen bara är misstänkt straffar personer som inte har begått brott. Och det räcker med väldigt låg grad av misstanke, som sedan kan visa sig vara felaktig. Det här vänder vi i Miljöpartiet oss kraftfullt emot.

I Sverige är det en grundläggande princip att man inte anses skyldig om man inte är dömd för brott. Det måste alltså finnas en fällande dom. Det är en fundamental rättsprincip som vi i Miljöpartiet värnar om. Den sätts åt sidan i den här propositionen.

Man skulle kunna tänka sig ett annat alternativ. Man skulle kunna tänka sig att om en person är misstänkt för mord kan man vilandeförklara prövningen av anmälan om medborgarskap tills man vet om det faktiskt leder till en fällande dom eller inte. Det är också något som har lyfts fram av Lagrådet.

Vi väljer därför att uppmana regeringen att återkomma med förslag som innebär att personer som har begått allvarliga brott utesluts men inte andra. Det här lagförslaget är inte tillräckligt bra. Det riskerar att leda till att människor mister rättigheter på grunder som inte ens regeringen själv anger vara syftet. Vi tycker att det är fel att personer som är felaktigt misstänkta för brott ska drabbas och förlora en möjlighet att förvärva medborgarskap genom det här enklare förfarandet.

Den som inte kan få medborgarskap genom anmälan kommer visserligen att kunna göra en ansökan om medborgarskap. Det är alltså inte ett absolut hinder för all framtid mot att få ett svenskt medborgarskap. Men vi tycker att möjligheten att få svenskt medborgarskap genom anmälan ska finnas kvar, och den ska finnas kvar särskilt för barn och unga som faktiskt inte har begått några brott alls eller som har begått brott som inte är allvarliga.

Fru talman! Ett viktigt förslag i propositionen handlar om att det ska bli svårare för föräldrar att stryka sina barns svenska medborgarskap. Vi vet att det förekommer att barn förs ut ur Sverige med tanke på till exempel barnäktenskap, tvångsäktenskap, könsstympning med mera. De här barnen ska fortsatt kunna ha det svenska samhällets skydd, och då behöver de kunna fortsätta vara svenska medborgare.

Det är väldigt viktigt att arbetet stärks vad gäller att förhindra att barn befrias från sitt medborgarskap när det inte är för barnets bästa. Det har vi också uppmanat regeringen till.

Jag yrkar därför bifall till Miljöpartiets reservation 2 och reservation 3.

Anf. 21 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att berömma Miljöpartiet för att de, till skillnad från Vänsterpartiet, ändå accepterar att utlänningar som är ett hot mot Sveriges säkerhet inte ska kunna få svenskt medborgarskap genom anmälan. Det visar på en självbevarelsedrift och genuin omtanke om människor som lever i Sverige. Det är viktigt att man också berömmar varandra i en debatt, när det är välförtjänt.

Det är däremot märkligt att Miljöpartiet motsätter sig propositionen eftersom de enligt sin reservation menar att vissa allvarliga brott i sammanhanget kan betraktas som mindre allvarliga. Jag har en ganska enkel fråga till Miljöpartiet. I vilka sammanhang skulle brott som misshandel, våldtäkt och sabotage mot blåljusverksamhet betraktas som mindre allvarliga, enligt Miljöpartiet? Det är nämligen dessa brott som exemplifieras i propositionen som brott som skulle leda till att en utlänning diskvalificeras från att kunna få svenskt medborgarskap genom anmälan.

I vilka sammanhang kan en utlänning begå våldtäkt och ändå ha rätt till svenskt medborgarskap genom anmälan, om Miljöpartiet fick bestämma?

Anf. 22 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Jag vill ställa en motfråga till Nima Gholam Ali Pour. Om en person döms för ett brott till exempelvis 14 dagars fängelse, anser Sverigedemokraterna då att det är att bli dömd för ett grovt brott? Det är den springande punkten i hur regeringen har valt att utforma det här förslaget. Man har sagt att det är brottstypen och inte det brott som personen faktiskt har begått som avgör om personen ska uteslutas från att ha möjlighet till medborgarskap genom anmälan.

Det betyder att det gäller även en person som har begått ett brott där domstolen bedömer straffvärdet till kanske 14 månader eller kanske till och med befriar från straff. Vi har till exempel fall där personer som har bistått andra människor att ta sitt liv har dömts för brott men fått ett mycket lägre straff än det vanliga minimistraffet, eftersom man har ansett att det har varit allvarligt förmildrande omständigheter.

Skillnaden mellan hur vi i Miljöpartiet och även Lagrådet å ena sidan och regeringen å andra sidan har sett på det är att vi i Miljöpartiet tycker att gärningen som individen har begått och inte själva brottstypen i sig ska avgöra vilka konsekvenserna blir. Vi tycker att det är mycket mer rättvist att utgå från att en person som har begått ett grovt brott faktiskt ska ta konsekvenserna av det, snarare än att man har begått ett brott av en viss typ som skulle kunna vara mycket grövre i ett helt annat sammanhang.

Jag vet inte om Nima Gholam Ali Pour hänger med, men om man läser Lagrådets yttrande får man en väldigt pedagogisk genomgång av de här skiljelinjerna.

Anf. 23 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Fru talman! Nu leker ledamoten med orden. Brottsomständigheter som kan leda till fyra års fängelse eller mer brukar inte ofta leda till fängelse i 14 dagar. Jag vet inte hur ofta det händer. Det kan ha hänt. Men jag tror inte att brott som kan leda till fyra års fängelse eller mer brukar leda till 14 dagars fängelse.

Nu diskuterar vi ändringar i medborgarskapslagen. Det är viktigt att betona för dem som tittar på debatten att Sverigedemokraterna och regeringen vill utvisa fler kriminella utlänningar. Vi diskuterar medborgarskapslagen, men egentligen handlar det om att vi vill utvisa dem som begår sådana allvarliga brott.

Det finns nu flera utredningar som ska ta fram lagstiftning som skapar större möjligheter att inte bara utvisa kriminella utlänningar utan också återkalla uppehållstillstånd och utvisa utlänningar på grund av bristande levnadssätt. Jag vill inte föregå dessa utredningar, men syftet är att fler kriminella utlänningar ska utvisas. Det är Sverigedemokraternas ståndpunkt. Dessa utlänningar ska inte bara inte kunna få medborgarskap genom anmälan, utan de ska faktiskt utvisas från landet.

Det finns inget sammanhang där våldtäkt eller för den delen andra brott som ger fyra års fängelse eller mer kan anses vara mindre allvarliga brott, som Miljöpartiet skriver i sin reservation.

Får man fyra års fängelse eller mer i ett land som Sverige har man begått ett riktigt allvarligt brott, och då ska man utvisas och absolut inte få medborgarskap. Det är samhällsskadligt att sådana utlänningar ska få svenskt medborgarskap, och det är tragiskt att Miljöpartiet fortsatt stöder kriminella utlänningars vistelse i Sverige.

Anf. 24 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är tydligt att Nima Gholam Ali Pour inte har riktigt har förstått förslaget innebörd. Det lagförslag som nu kommer från regeringen innebär att personer som har dömts till 14 dagars fängelse kan förlora rätten att få medborgarskap genom anmälan.

Det första brott i brottsbalken där vi har en straffskala som spänner från 14 dagars fängelse till fyra år är barnadrap. Det finns alltså personer som kan dömas för detta. Det kan handla om till exempel en nyförlöst kvinna som dödar barnet strax efter födseln när hon är i ett slags upprivet sinnestillstånd, som det står i lagen – ett sinnestillstånd som tack och lov drabbar väldigt få kvinnor. Men för det brottet kan man alltså få sex års fängelse, men man kan också få 14 dagars fängelse.

Det finns ett antal sådana brott där minimistraffet är 14 dagars fängelse och maximistraffet är fyra år eller mer. Det gör att en person som bara döms till 14 dagars fängelse med det här lagförslaget förlorar rätten till medborgarskap genom anmälan.

Samtidigt påstår regeringen att detta ska drabba personer som har begått grova brott. Det verkar inte riktigt rimligt. Jag tycker verkligen inte att man kan påstå att om någon döms till 14 dagars fängelse är det att anse som ett grovt brott. Då har man liksom förändrat betydelsen av vad som är grova brott.

Detta blir återigen min motfråga till dem som står bakom förslaget: Om man döms till 14 dagars fängelse, tycker ni då att man har begått ett grovt brott?

Anf. 25 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Fru talman! Jag vill börja denna debatt med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut, vilket också innebär bifall till propositionen gällande ändringar av regler för medborgarskap – både de skärpningar som görs och den förändring som görs vad gäller befrielse från svenskt medborgarskap.

Medborgarskapet är ett rättsligt förhållande mellan en individ och en stat. Genom medborgarskapet erhålls ett antal tunga rättigheter, till exempel rösträtt i riksdagsval. Att erhålla ett svenskt medborgarskap innebär en delaktighet i en större gemenskap, med skyldigheter och rättigheter gentemot andra. Genom medborgarskapet stärks känslan av delaktighet, samhörighet och identitet. Då ett medborgarskap medför långtgående rättigheter behöver villkoren för att förvärva medborgarskap skärpas.

Alldeles för länge har det varit alldeles för enkelt att bli svensk medborgare, till exempel när man är under utredning för brott. Tidigare i debatten har det lyfts exempel. Det är en situation som väcker upprördhet och behöver ändras.

Fru talman! Den här regeringen gör stora förändringar på migrationsområdet för att korrigera den situation och de problem som vi kan se i vårt samhälle. Dagens debatt handlar om ett förslag som är ett första steg i förändringarna gällande möjligheterna att få svenskt medborgarskap. Lagförslaget innebär att den som är skäligen misstänkt eller dömd för viss brottslighet, utgör ett hot mot Sveriges säkerhet eller har en anknytning till vissa grupper och organisationer inte ska kunna förvärva svenskt medborgarskap genom anmälan.

Samtidigt innebär förslaget också förändringar som rör befrielse från svenskt medborgarskap. Ändringarna innebär ett förstärkt skydd för barn

och vuxna som befinner sig i en utsatt situation. Ingen ska mot sin vilja, till exempel på grund av att han eller hon lever i en hederskontext, tvingas att avsäga sig sitt svenska medborgarskap. Föräldrar som skickar sina barn utomlands i syfte att gifta bort dem, för uppfostringsresor eller för könsstympning kan i dag befria barnet från dess svenska medborgarskap. Detta försvårar och ibland omöjliggör för svenska myndigheter och ambassader att hjälpa barnet. Lagförslaget innebär därför ett ökat skydd för barn och ungdomar som lever i en utsatt situation.

Fru talman! Resan fram till den lag som vi nu debatterar har varit onödigt lång. Lagförändringen följer av en utredning som presenterades 2021. Den utredningen tillsattes av den dåvarande S-MP-regeringen. Utredningens togs fram efter att Migrationsverket i sin hemställan redan 2017 hade efterfrågat att ett krav på hederligt levnadssätt skulle införas i anmälningsärenden.

Även Säkerhetspolisen framhöll för regeringen att det bör införas en möjlighet för Migrationsverket att avslå en anmälan om medborgarskap med hänvisning till att den som anmälan avser utgör ett hot mot rikets säkerhet. Migrationsverket hemställde alltså redan 2017 om den ändring som vi nu har för beslut senare i veckan här i riksdagen. Det tog alltså den förra regeringen två år innan den ens tillsatte en utredning, och när utredningen sedan presenterade sina förslag lade man slutsatserna i skrivbordslådan.

Den nuvarande regeringen gör nu det som Socialdemokraterna inte mäktade med att göra. Det är sannerligen hög tid att lyssna till de krav på förändring och skärpning som både Migrationsverket och Säpo sedan lång tid tillbaka har efterfrågat.

Under de åtta år som Sverige hade en S-regering var det svårt att se en rak linje vad gäller migrationspolitiken, vilket dagens ärenden också understryker. Politiken på migrationsområdet behöver styras upp för att vi ska komma till rätta med de problem vi ser i vårt samhälle, och dagens regeringssamarbete ger denna grund för handlingskraft. Det behöver och förtjänar Sverige.

Fru talman! I denna debatt framgår det, liksom i många andra debatter på migrationsområdet på senare tid, att det saknas en samlad opposition. Vad gäller just denna lagändring kan vi se att Socialdemokraterna och Centern ställer upp på den, även om de inte aktivt deltar i debatten i dag, medan Vänsterpartiet och Miljöpartiet sin vana trogna väljer en väg med reservationer mot det som föreslås.

Dagens debatt visar också på vilka krav och vilka lagar som kommer att bli verklighet om det – vilket jag självklart inte vill – skulle bli ett annat regeringssamarbete efter nästa val. Kan Socialdemokraterna verkligen verkställa sin aviserade stramare migrationspolitik tillsammans med de samarbetspartier man har bjudit in till samarbete? Dagens debatt är ytterligare ett exempel som visar att det kanske inte kommer att bli så med en ny regering.

Man kan undra och kanske se det som ett tecken att det förslag som vi nu debatterar, som Migrationsverket och även Säpo efterfrågade redan 2017, hamnade på standby hos Morgan Johansson trots behovet av förändring. Vi får se vad man kan genomföra när man nu aviserar en skarpare politik. Man kan fråga sig: Vad är det för politik som Socialdemokraterna kan driva och genomföra när Miljöpartiet, Vänstern och Centern har ställt ultimatum för att ge sitt stöd?

Fru talman! Till skillnad från Socialdemokraternas kaoskoalition kommer Tidöpartierna att fortsätta leverera. Många utredningar är på gång. Under detta år kommer många av dem att avslutas och leda fram till propositioner under 2024 och 2025. Nästa steg är att införa mycket tydligare krav på den som ska få svenskt medborgarskap. Medborgarskap ska inte längre ges till den som inte kan tala svenska eller inte förstår och respekterar vårt lands demokratiska värderingar.

Vad gäller dessa förändringar för svenskt medborgarskap pågår just nu en utredning som syftar till att ytterligare skärpa kraven och därigenom uppvärdera det svenska medborgarskapet. Avrapportering av denna utredning sker i höst.

Att ställa krav handlar om att stärka den svenska gemenskapen och vad det svenska medborgarskapet symboliserar. Att ställa krav vad gäller språk, hederlighet och kunskap om svenska värderingar utgör, som jag ser det, också en förutsättning för en god integration.

Värdet av det svenska medborgarskapet ligger i vår gemenskap, vilka krav vi ställer på varandra och vilka grundläggande principer som vi gemensamt försvarar. Regeringen och Sverigedemokraterna går nu från ord till handling för att uppvärdera medborgarskapet.

Fru talman! Vi kristdemokrater kommer att fortsätta vårt arbete för en ansvarsfull och medmänsklig migrationspolitik där människor som vi tar emot ges goda förutsättningar till integration i vårt samhälle men samtidigt får en tydlig kravbild när det gäller vad som förväntas för att erhålla ett svenskt medborgarskap.

Och som tidigare sagt yrkar jag bifall till utskottets förslag och därigenom också regeringens proposition, som innebär att lagändringar genomförs i medborgarskapslagen.

Anf. 26 MAURICIO ROJAS (L):

Fru talman! Att bli svensk medborgare innebär att man fullt ut och på ett oåterkalleligt sätt blir en del av vår nationella gemenskap. Det är det finaste Sverige kan ge en utlänning, men det är också förpliktande. Man får rättigheter men också skyldigheter.

Det måste finnas en bra balans mellan det ena och det andra. Så har tyvärr inte varit fallet hittills. Därför är jag glad över att vara med i det parlamentariska underlaget för en regering vars arbete inriktas mot att återställa balansen och uppvärdera det svenska medborgarskapets dignitet.

Fru talman! Att inte ställa höga krav för att man ska kunna få bli svensk medborgare devalverar inte bara medborgarskapets betydelse utan även betydelsen av att vara med i en ödesgemenskap som till syvende och sist kan kräva allt från oss.

Liberalerna har länge arbetat för att höja medborgarskapets status, till exempel genom att ställa ett språkkrav för att man ska kunna få bli svensk medborgare. När vi framställde detta tämligen minimala krav blev vi, som bekant, stämplade som främlingsfientliga och mycket mer.

Sverige har förlorat årtionden tack vare motståndet mot denna och andra viktiga åtgärder syftande till att stärka medborgarskapets värde och delaktigheten i samhällsgemenskapen. Resultaten är, som vi vet, en enorm splittring och ett förödande utanförskap.

Men tiderna förändras, och nu finns det i denna kammare en bastant majoritet för detta språkrav och likaså för andra krav gällande de personer som vill bli svenska medborgare.

Vi vill gärna gå längre i detta avseende och ställa krav på kunskaper i hur Sverige fungerar och om de grundläggande värden som utgör fundamentet för vår fria, demokratiska och jämställda samhällsgemenskap. Vi vill också, enligt Tidöavtalet, se en längre vistelsetid, ett hederligt levnads-sätt och ett försörjningskrav som villkor för att man ska kunna få bli svensk medborgare.

Det är inga extrema krav utan normaltillståndet i en stor majoritet av länderna runt om i världen.

Fru talman! Vi vill gärna att medborgarskapet ska ses som både en sporre till och ett bevis på en lyckad integration, det vill säga som en slutstation i en integrationsprocess som går via olika etapper, som på ett balanserat sätt ger tillgång till allt fler rättigheter men också ställer allt högre krav på den person som fullt ut vill ingå i den svenska samhällsgemenskapen.

Den proposition som vi debatterar i dag är en del av det viktiga arbete som regeringen bedriver för att stärka det svenska medborgarskapets ställning.

Så är det i två avseenden.

För det första föreslår regeringen att unga personer som är skäligen misstänkta eller dömda för viss brottslighet, som utgör ett hot mot Sveriges säkerhet eller allmän säkerhet eller som har en anknytning till vissa grupper och organisationer inte ska kunna förvärva svenskt medborgarskap genom anmälan, det vill säga på ett praktiskt taget ovillkorat sätt.

De nya bestämmelserna i lagen om svenskt medborgarskap föreslås med vissa undantag gälla för alla som har fyllt 15 år. Det skulle förhindra att det som hände med den 17-årige pojke från Armenien som sköt ihjäl trebarnspappan och ordningsvakten Fredrik Andersson på ett gym och ändå fick bli svensk medborgare skulle upprepas.

För det andra föreslår regeringen ändringar i reglerna om befrielse från svenskt medborgarskap. Ändringarna innebär ett förstärkt skydd för barn och vuxna som befinner sig i en utsatt situation. Ingen ska mot sin vilja, till exempel på grund av att han eller hon lever i en hederskontext, tvingas avsäga sig sitt svenska medborgarskap.

Fru talman! Det handlar om högst rimliga förslag, som Liberalerna givetvis ställer sig bakom. Oppositionen visar i detta avseende samma splitt-ring som vi numera är vana vid. Socialdemokraterna ställer sig bakom regeringens förslag, och så gör också Centerpartiet. Men de gör det lite i smyg och har valt att inte delta i denna debatt. Det kan fortfarande rättas till om någon ledamot från Socialdemokraterna eller Centerpartiet skulle vilja det.

Miljöpartiet och framför allt Vänsterpartiet ställer sig vid sidan av riksdagsmajoriteten i dessa frågor. Det är inget nytt under solen, med andra ord.

Sist men inte minst, fru talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag.

Anf. 27 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Den tragiska händelsen har nämnts flera gånger tidigare i dag, men den förtjänar att uppmärksammas igen.

I mars 2022 mördades Fredrik Andersson när han försökte skydda en medmänniska på Delta Gym. Det var ett mord som nog berörde oss alla.

Först: En oskyldig och mycket modig trebarnspappa mördades på ett gym i centrala Stockholm. Det är ännu ett civilt offer för det grova våldet och gängkriminaliteten, som har slagit rot i vårt samhälle. Sedan är det ilskan över att mördaren kunde bli svensk medborgare samtidigt som han var skäligen misstänkt för mordet och på flykt undan rättsvisan.

Detta var möjligt eftersom han var ung. Barn och unga vuxna kan i vissa situationer beviljas svenskt medborgarskap genom ett förenklat förfarande, en så kallad anmälan. Det ställs då avsevärt lägre krav än vid en ansökan om medborgarskap. Man gör inga slagningar i misstankeregister eller i belastningsregister. Den som uppfyller de formella kraven för medborgarskap genom anmälan har, till skillnad från vad som gäller vid en ansökan, en ovillkorlig rätt att få ett svenskt medborgarskap.

Konsekvensen blev att en person beviljades svenskt medborgarskap samtidigt som han alltså var anhållen i sin frånvaro för mord.

Fru talman! Att det svenska medborgarskapet så lättvindigt ges till personer som har begått eller är skäligen misstänkta för allvarlig brottslighet och som sedan inte kan utvisas på grund av sin brottslighet är stötande.

Det svenska medborgarskapets betydelse måste stärkas. Därmed måste kraven för att man ska kunna få det också skärpas. Det är därför som regeringen har lagt fram denna proposition, *Ändringar i medborgarskapslagen*, som vi debatterar i dag.

Regeringens förslag innebär att den som är skäligen misstänkt eller dömd för viss brottslighet, som utgör ett hot mot Sveriges säkerhet eller allmän säkerhet eller som har en anknytning till vissa grupper och organisationer inte ska kunna förvärva svenskt medborgarskap genom anmälan.

Jag tror att dessa skärpningar framstår som självklara för de flesta i Sverige. Ändå har ingen tidigare regering genomfört förslagen.

Det är aningen symptomatiskt att Socialdemokraterna inte ens närvarar i debatten här i dag. Det kanske säger någonting om intresset.

En annan viktig förändring som föreslås i propositionen är att prövningen ska göras utifrån omständigheterna vid beslutstidpunkten och inte omständigheterna vid anmälan. Detta kan möjligen låta tekniskt men är faktiskt viktigt i praktiken. Det innebär att omständigheterna när beslutet fattas kommer att vara avgörande för om en person kan bli svensk medborgare. Vi kan nämligen inte fortsätta att ha regler som förhindrar Migrationsverket att avslå en anmälan om medborgarskap även om till exempel ett permanent uppehållstillstånd för den som anmälan avser har återkallats efter anmälningstillfället.

Fru talman! Det svenska medborgarskapet är någonting som förenar alla medborgare. Sverige är en liberal demokrati, där vi samlas kring en rad fundamentala värderingar. Det handlar om jämställdhet och jämlikhet, att barn har egna rättigheter och att vi respekterar individuella fri- och rättigheter.

Ett allvarligt hot mot det öppna och jämställda samhället är de individer och grupper som inte delar dessa grundläggande värderingar utan i stället upprätthåller ett förtryck och våld i den så kallade hederns namn. Alltför många, både män och kvinnor, drabbas av hedersförtrycket. Det måste bekämpas – på alla fronter och med samhällets samlade krafter. Riksorganisationen GAPF – Glöm aldrig Pela och Fadime – har bland

annat pekat ut ett stärkt skydd för barns medborgarskap som ett av flera viktiga verktyg för att skydda barn från hedersförtryck.

Jag är därför särskilt stolt över att regeringen föreslår stärkt skydd från befrielse från medborgarskap för både barn och vuxna som befinner sig i en utsatt situation. Jag kan inte nog betona vikten av att staten inte viker sig en tum för det hedersrelaterade våldet och förtrycket.

Om det till exempel finns misstankar om att ansökan om befrielse sker i syfte att försvaga barnets skydd, exempelvis mot att föras ut ur landet och giftas bort mot sin vilja, är det viktigt att myndigheterna har verktyg för att kunna stoppa detta.

Det föreslås därför att en ansökan ska kunna avslås om det finns anledning att anta att sökanden inte själv vill befrias från sitt svenska medborgarskap. Därutöver föreslås att det som förutsättning för barns befrielse från svenskt medborgarskap ska krävas att befrielsen inte bedöms stå i strid med barnets bästa. Vid den bedömningen ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad. Om barnet har fyllt tolv år krävs dessutom att barnet samtycker till befrielsen. Under vissa förutsättningar ska även ett beslut om befrielse kunna återkallas.

Fru talman! Efter varje sommarlov vittnar tomma stolar om förtryck i hederns namn. Klasskamrater saknar dem som har förts bort mot sin vilja till ett för dem främmande land. Kanske får de aldrig mer gå i skolan. De barnen ska vi aldrig svika. Inga stolar ska gapa tomma efter barn som förts ut ur landet under tvång.

Jag vill att varje barn som utsätts för hedersförtryck och riskerar att föras ut ur landet ska veta att vi gör allt i vår makt för att skydda dem. Vi stärker medborgarskapet så att de också ska ha rätten att drömma, leva det liv de vill och älska den de vill – att också de fullt ut ska få vara en del av vårt öppna, fria och jämställda Sverige.

(Applåder)

I detta anförande instämde Viktor Wärnick (M) och Mauricio Rojas (L).

Anf. 28 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Jag vill inleda med att säga att jag instämmer i det sista: Det är viktigt att Sverige fortsätter att ta ansvar för de barn som förs ut ur landet mot sin vilja, till exempel för barnäktenskap eller tvångsäktenskap. Om föräldrarna förhindras att beröva barnet dess svenska medborgarskap kan svenska myndigheter fortsätta sitt arbete. Det är viktigt.

Jag vill dock fråga statsrådet varför regeringen inte har tagit till sig av Lagrådets synpunkter på den här lagen. Varför vill regeringen att personer som felaktigt blivit misstänkta för brott ska förlora möjligheten att förvärva medborgarskap genom anmälan? Om man i stället hade utformat lagen så att en anmälan vilandeförklaras i väntan på att man antingen konstaterar att personen är skyldig till ett brott som är grovt eller kanske frias helt från misstanke för att misstanken var felaktig skulle man ju hamna i ett läge där man uppnår syftet, det vill säga att personer som har begått allvarliga brott förlorar möjligheten att förvärva medborgarskap genom anmälan och i stället måste ansöka om medborgarskap medan personer som felaktigt har misstänkts för brott så att säga inte blir straffade.

Anf. 29 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M) replik:
Fru talman! Tack, Annika Hirvonen, för frågan! Först vill jag bara uttrycka att jag är väldigt glad att vi är överens om de delar som gäller att stärka barns rätt till sitt eget medborgarskap och möjligheterna för svenska myndigheter att skydda de barn som riskerar att föras bort i exempelvis hederns namn. Det är bra att vi är överens om det.

Lagrådets kritik tar framför allt sikte på att man egentligen vill att vi ska göra en mer komplicerad bedömning, det vill säga titta på en straffvärdesbedömning i stället för straffskalan för det brott som en person är misstänkt för i det här fallet.

Vi menar att det anmälningsförfarande som vi debatterar i dag är ett förenklat och betydligt mer formellt förfarande som bygger på att det också går att göra en mer förenklad bedömning. När det krävs en djupare bedömning är man hänvisad till själva ansökningsförfarandet. Det finns alltså fortfarande en möjlighet för individen att få sin sak prövad, vilket naturligtvis är viktigt.

Det finns ju en möjlighet också när misstanken inte längre kvarstår att söka via anmälan. Jag tycker därför att vi har landat i en rimlig bedömning.

Anf. 30 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Det är mycket riktigt så att man kan anmäla igen, men det förutsätter ju att man fortfarande uppfyller ålderskraven. Personer som har blivit felaktigt misstänkta för brott riskerar att lida rättsförlust när de i stället hamnar i det i dag extremt långa ansökningsförfarandet, där det kan ta flera års tid att få sitt ärende prövat. Med en vilandeförklaring skulle man inte förlora rättigheten utan ha möjlighet att fortsatt kunna få medborgarskap genom anmälan.

Vi tycker inte att det är rätt att personer straffas när de inte har begått brott. Det förekommer faktiskt att personer blir misstänkta för brott på felaktig grund och misstanken sedan avskrivs. Jag undrar därför varför regeringen inte har tagit till sig av kritiken och i stället tagit fram ett förslag som innebär att det är de som har begått grova brott som drabbas och inte personer som inte har begått grova brott.

Jag vill också kommentera det som Maria Malmer Stenergard sa om att det här skulle vara den enklaste lösningen. Jag förstår inte varför det skulle vara så komplicerat att titta på domarna. Där står det ju hur många år som domstolen bedömer att just den enskilda gärningen förtjänar i straff. Jag tycker faktiskt att det är rimligt att vi bedömer gärningens allvar och inte brottstypen. Det är inte komplicerat.

Anf. 31 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M) replik:

Fru talman! Tanken är, som jag sa, just att det anmälningsförfarandet ska vara ett förenklat förfarande, och då ska det också kräva en begränsad arbetsinsats. Den enskilda individen blir inte rättslös, för det finns fortfarande möjligheten att gå via ansökningsförfarandet.

Jag hyllade i ett tidigare inlägg att vi var överens om vissa delar i den här propositionen, men jag tror kanske att de andra delarna speglar vår väldigt olika inställning till det svenska medborgarskapet. Från Moderaternas och regeringens sida menar vi att värdet av det svenska medborgarskapet behöver stärkas, och det är faktiskt viktigt att det ska krävas ganska

mycket för att bli svensk medborgare. Fokus ska inte ligga på att eliminera hinder för att bli svensk medborgare.

Det är viktigt att medborgarskapet stärks, och då måste vi i det här förklarade förslaget också ha tydliga möjligheter att förhindra människor att bli medborgare om det finns minsta tvivel om de faktiskt bör bli svenska medborgare. Då är man i stället hänvisad till ansökningsförfarandet, och där menar jag att regeringen har landat i en rimlig avvägning.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)

§ 6 Ersättning för höga sjuklönekostnader upphör

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2023/24:SfU16
Ersättning för höga sjuklönekostnader upphör (prop. 2023/24:83 delvis och skr. 2023/24:69)
föredrogs.

Anf. 32 JESSICA RODÉN (S):

Fru talman! I dag debatterar vi socialförsäkringsutskottets betänkande SfU16 *Ersättning för höga sjuklönekostnader upphör*.

Regeringen har beslutat att avskaffa ersättningen, och jag vill ta tillfället i akt att förklara vår socialdemokratiska ståndpunkt i ärendet.

Ersättningen för höga sjuklönekostnader är en kompensation som arbetsgivare har kunnat ansöka om när deras sjuklönekostnader överstiger en viss andel av lönekostnaderna. Detta system har funnits för att avlasta särskilt de små och medelstora företagen, som kan drabbas hårt ekonomiskt om flera anställda blir sjuka samtidigt. Ersättningen har alltså spelat en viktig roll i att skapa trygghet både för arbetsgivare och för arbetstagare.

Fru talman! Riksrevisionen konstaterar dock i sin rapport *Lätt att göra fel* att ersättningssystemet har flera tydliga effektivitetsbrister som leder till en ökad risk för felaktiga utbetalningar. Ett av de stora problemen är att arbetsgivarna själva ansvarar för beräkningen av sjuklönekostnaderna, vilket ökar risken för felaktigheter. Vidare pekar Riksrevisionen på att samordningen mellan Försäkringskassan och Skatteverket är otillräcklig, vilket försvårar kontrollarbetet.

Den socialdemokratiska utskottsgruppen kommer inte att reservera sig mot regeringens förslag att avskaffa ersättningen. Vi anser att det finns flera problem med dagens system som behöver åtgärdas. Det är tydligt att systemets nuvarande konstruktion inte är hållbar i längden och att det finns behov av att minska risken för felaktiga utbetalningar.

Samtidigt har vi socialdemokrater några farhågor som vi lyfter fram i vårt särskilda yttrande när det gäller hur förslagen kan påverka viljan att anställa olika grupper av försäkrade, såsom kroniskt sjuka och personer med en sjukdomshistorik.

Vi är medvetna om att det finns en risk för att dessa individer kan möta svårigheter på arbetsmarknaden om arbetsgivarna blir mer selektiva i sina anställningar. För oss är det självklart att alla människor har rättvisa och jämlika möjligheter på arbetsmarknaden. Från utskottsgruppens sida kom-

Prot. 2023/24:122
27 maj

Ändringar i medborgarskapslagen

Ersättning för höga sjuklönekostnader upphör

mer vi att följa frågan noga och återkomma med förslag om vi anser att det behövs.

Vidare är det viktigt att vi inte förlorar fokus på arbetsmiljöarbetet. En bra arbetsmiljö är inte bara en fråga om att undvika arbetsskador och sjukfrånvaro, utan det handlar också om att skapa en arbetsplats där de anställda känner sig trygga och uppskattade.

Arbetsgivaren har redan ett stort ansvar att säkerställa att arbetsmiljön är sådan att den minimerar risken för arbetsskador och i förlängningen sjukfrånvaro. Att avskaffa denna ersättning innebär att riksdagen ställer tydligare krav på arbetsgivarna att uppfylla detta ansvar.

Riksdagen måste också se till att de som drabbas av sjukfrånvaro får det stöd de behöver för att kunna återgå i arbete. Här behöver vi arbeta vidare med åtgärder som förstärker både det förebyggande arbetet och rehabilitering. Det är avgörande att arbetsgivarna får de verktyg de behöver för att kunna ta ansvar för att de anställda ska återgå i arbete efter sjukdom. Detta ska ske utan att det innebär en oskälig ekonomisk börda för arbetsgivarna.

Anf. 33 ISABELL MIXTER (V):

Fru talman! Regeringen föreslår i den proposition som vi diskuterar i dag att gällande ersättning för höga sjuklönekostnader ska upphöra.

Förslaget möter omfattande kritik från remissinstanserna. Bland dem finns Svenskt Näringsliv, Småföretagarnas Riksförbund, LO, Saco, Myn-digheten för delaktighet och Funktionsrätt Sverige. De avstyrker förslaget med motiveringen att det leder till ökad selektering på arbetsmarknaden. Arbetsgivarverket ställer sig tveksamt till förslaget och anser att det är bättre att ersättning för höga sjuklönekostnader finns kvar och i stället utvecklas.

Ersättningen för höga sjuklönekostnader är mest betydelsefull för små företag. Det finns ett tak för hur mycket ersättning varje arbetsgivare kan få ut, vilket gör att ersättningen är av mindre betydelse för stora företag, kommuner och regioner. I lagrådsremissen finns följande att läsa om be-dömningen av konsekvenser för företagen:

Det innebär att ersättningen i så fall motsvarar 5 procent av arbetsgi-varnas samlade sjuklönekostnader. De flesta företag som mister ersätt-ningen vid ett avskaffande är mindre arbetsgivare med få anställda. Detta är viktigt att komma ihåg när vi diskuterar förslaget.

Vi vet också att små företag har haft det särskilt tufft under såväl pan-demin som den senaste tiden med hög inflation. Att en borgerlig regering viftar bort den kritik som kommer från Svenskt Näringsliv med flera om påverkan för små företag är för mig förvånande.

Regeringen påpekar som ett argument för avskaffandet att det finns risk för fusk i systemet. Brottsförebyggande rådet menar dock att andelen felaktiga utbetalningar inte är anmärkningsvärt hög i förhållande till andra ersättningar och att det därmed inte kan sägas att ersättningen är extra ut-satt.

Riksrevisionen har kommit med en del rekommendationer för hur fusk kan undvikas. De rekommenderar fler kontroller och bättre möjligheter att dela information mellan myndigheter. Dessutom bör arbetsgivarnas skyl-dighet att lämna information skärpas och kombineras med sanktions-

avgifter. Det här är välkomna förslag som vi i Vänsterpartiet gärna hade sett att regeringen hade utvecklat vidare för att undvika fusk i systemet.

I den promemoria som ligger till grund för propositionen lyser funktionsrättsperspektivet med sin frånvaro. Funktionsrätt Sverige påpekar i sitt remissvar att förslaget riskerar att ytterligare försämra möjligheterna på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom. Det är en målgrupp som redan kanske har flest utmaningar på arbetsmarknaden i en tid då rekordhög brist på arbetskraft råder. Regeringen borde stärka möjligheterna för personer med funktionsnedsättning på arbetsmarknaden, inte försämra dem.

Även LO menar att det förslag som presenterats inte är tillräckligt genomlyst och välbalanserat och i alltför hög grad riskerar att leda till ökad selektion i arbetskraften och till högre sjuknärvaro och dessutom drabba anställda hos små arbetsgivare extra hårt.

I stället för att avskaffa ersättningen menar LO att systemet ska ses över i ett större grepp, även allmänt och särskilt högriskskydd, så att selektering i arbetskraften, felaktiga utbetalningar och andra negativa effekter kan undvikas.

Inspektionen för socialförsäkringen saknar en konsekvensanalys av hur mycket ersättningen för särskilt högriskskydd kan komma att påverkas vid ett avskaffande av ersättning för höga sjuklönekostnader. Det menar Inspektionen för socialförsäkringen inte är tillräckligt genomlyst. Det tycker även jag är en tydlig brist i den proposition vi nu diskuterar.

Vänsterpartiet instämmer i kritiken från remissinstanserna och ser särskilt allvarligt på risken för selektering på arbetsmarknaden, där människor som bedöms ha hög risk för sjukfrånvaro väljs bort vid anställning.

Regeringen motiverar valet att gå vidare med förslaget trots denna kritik med att det behövs ett incitament för arbetsgivare att motverka höga sjuktal. Vänsterpartiet instämmer i att incitament behövs.

I internationell jämförelse har arbetsgivare i Sverige väldigt svaga incitament att motverka höga sjuktal. Vänsterpartiet anser dock att incitamentsstrukturen behöver utvecklas på ett mer genomgripande sätt. Att bara fokusera på de höga sjuklönekostnaderna är otillräckligt och riskerar att slå fel.

När regeringen lade ned Karensutredningen och i stället tillsatte en arbetsgrupp på Regeringskansliet för att utreda frågan valde den också bort en mer genomgripande analys av hur arbetsgivarnas incitament att motverka sjukfrånvaro skulle kunna stärkas. Det är Vänsterpartiet mycket kritiskt mot. Om regeringen hade velat minska höga sjuktal till följd av bristande arbetsmiljö hade den kunnat vidta åtgärder för att förbättra arbetsmiljön på landets arbetsplatser.

Fru talman! Riksdagen bör avslå propositionen. Jag yrkar därmed bifall till reservation 1.

Anf. 34 DANIEL PERSSON (SD):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Avsikten med ersättningen för höga sjuklönekostnader har varit att skydda små företag mot oförutsedda utgifter som en anställds sjukfrånvaro kan innebära, med särskild hänsyn till nystartade företag. Ersättningen är utformad på ett sätt som i första hand gynnar mindre företag.

I syfte att underlätta administrationen hos företagen har ansökningsför-
farandet automatiserats.

Ersättningen är utformad på så sätt att sjuklönekostnader i vissa lägen
helt ersätts av staten. Det sker när en arbetsgivares sjuklönekostnader över-
stiger en viss andel av de totala lönekostnaderna.

Det kan inte anses vara lämpligt att hela marginalkostnaden för anställ-
das sjukfrånvaro övervältras på staten.

Herr talman! Systemet för ersättning för höga sjuklönekostnader har
visat sig ha flera brister. Det finns således stor risk för felaktiga utbetal-
ningar och ökad efterföljande administration. Systemets nuvarande kon-
struktion medför ökad risk att felaktiga uppgifter uppkommer vid inrap-
portering av sjuklön.

En förutsättning för att ett automatiserat system ska leda till korrekta
utbetalningar är att ersättningen beräknas på rätt uppgifter.

I förarbetena till reformen ersättning för höga sjuklönekostnader upp-
skattades kostnaden till 360 miljoner kronor. Det var sex gånger högre än
utgifterna för det föregående systemet, ersättning för högkostnads skydd
för arbetsgivare. Men i slutändan blev kostnaden dubbelt så hög som den
uppskattade.

År 2019, det vill säga fyra år efter att systemet trädde i kraft och före
pandemin, var kostnaderna för systemet 1,1 miljarder kronor. Det är alltså
tre gånger högre än nivån som angavs i förarbetena till regeländringen.

Herr talman! Vad kostnadsökningen beror på är inte klarlagt, men det
finns spekulationer.

I det tidigare systemet var det ett komplicerat ansökningsförfarande,
vilket kanske ledde till att man underutnyttjade den tidigare ersättningen.

Den fortsatta kostnadsökningen kan delvis bero på att fler arbetsgivare
har fått kännedom om ersättningen och börjat rapportera in sjuklönekost-
naden i arbetsgivardeklarationen, vilket krävs för att ta del av ersättningen.

Man kan inte heller utesluta att ökningen beror på en faktisk ökad sjuk-
frånvaro hos de anställda. Felaktiga utbetalningar kan också vara en del-
orsak. Vad kostnadsökningen beror på är som sagt inte klarlagt.

Herr talman! Det finns också utmaningar i att utföra kontrollarbetet.

Försäkringskassan är beroende av arbetsgivaren i sina kontroller av rät-
ten till ersättning för höga sjuklönekostnader. Det är bara arbetsgivaren
som har tillgång till information om vem som varit sjuk och när, vilket är
uppgifter som alltid begärs in vid fördjupade utredningar. Men i många
fall svarar inte arbetsgivaren när Försäkringskassan begär in komplette-
rande underlag.

Försäkringskassan har även förtydligat informationen i den mall som
arbetsgivarna ska fylla i vid kompletteringen eftersom denna ofta blev fel-
aktigt ifylld.

Det har visat sig att i hälften av ärendena där Försäkringskassan be-
gärde in kompletterande uppgifter lämnade arbetsgivaren in dessa. Hälften
inkom alltså inte med kompletterande uppgifter.

Herr talman! Förslaget att fasa ut systemet innebär att cirka 5 procent
av arbetsgivarnas samlade sjuklönekostnader inte längre kommer att kom-
penserars av staten.

De allra flesta företag som skulle mista ersättningen vid ett avskaffande
är mindre arbetsgivare med få anställda, och i de allra flesta fall rör det sig
om väldigt små summor. Bedömningen är att ett upphörande av denna

ersättning inte på något sätt bör vara avgörande för ett företags fortsatta överlevnad.
(Applåder)

Anf. 35 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Jag begärde ordet när jag hörde Daniel Persson inleda sitt anförande med att peka på det här som ett sätt att stötta företagen. Då har Daniel Persson och Sverigedemokraterna över huvud taget inte förstått vad huvudskälet var till att alliansregeringen 2010 och sedan även den socialdemokratiska regeringen 2015 såg till att vi fick det här systemet.

Det handlar ju om en grupp som Daniel Persson över huvud taget inte nämner i sitt anförande, nämligen människor som är långtidssjukskrivna, som har funktionsnedsättningar och som har ökad benägenhet att ha återkommande sjukskrivningsperioder. De hade oerhört svårt att få fäste på den svenska arbetsmarknaden, då arbetsgivare helt enkelt inte vågade anställa dem.

Det var det som var huvudsyftet med det här systemet – att sänka tröskeln för de grupper som stod långt från arbetsmarknaden så att inte minst småföretagare skulle våga anställa även den person som hade en kronisk sjukdom och även den person som hade en funktionsnedsättning.

Det nämner Daniel Persson över huvud taget inte. Han pratar om det här som att det bara handlar om ett stöd till företag. I och för sig har vi fått vänja oss vid att Sverigedemokraterna verkar vara immuna mot att värna viktiga system när det gäller a-kassa, arbetslöshetsförsäkring och sjukförsäkring. Men det är förvånande att Sverigedemokraterna och Daniel Persson över huvud taget inte nämner det här.

Jag måste därför fråga Daniel Persson: När ni nu har analyserat det här förslaget och skrivit under på det, vad är er bedömning av hur det drabbar människor med kroniska sjukdomar, återkommande sjuklöneperioder eller funktionsnedsättningar, som i dag står långt från arbetsmarknaden? Hur har ni tänkt i Sverigedemokraterna?

(Applåder)

Anf. 36 DANIEL PERSSON (SD) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten W Jonsson, för frågan!

Att man selekterar bort människor som har hög risk för sjukfrånvaro kan säkert ske i dag. Men skulle det ske är det ju en form av diskriminering, och det måste vi slå till mot hårdare.

Jag tänker också att vid en anställningsintervju har man ingen upplysningsplikt om tidigare sjukskrivningar eller sjukdomar man haft, och det är egentligen väldigt olämpligt av en arbetsgivare att ställa sådana frågor. Det finns kanske undantag när det gäller yrken som brandman, polis eller dylikt, men i övrigt ska man inte ställa de frågorna.

Jag vill också påpeka att i promemorian lyfts det fram att arbetsgivare fortsättningsvis kan ansöka om ersättning för höga sjuklönekostnader när arbetstagaren har fått beviljat särskilt högriskskydd. Det kan beviljas när det föreligger risk för upprepad sjukfrånvaro eller om arbetstagaren har en sjukdom som innebär högre risk för sjukfrånvaro.

Anf. 37 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Jag måste upprepa min fråga. Det här visar ju på något vis att Sverigedemokraterna och Daniel Persson inte har förstått hur det fungerar på arbetsmarknaden.

De som är absolut duktigast på att anställa människor med funktionsnedsättning eller sådana som har kroniska sjukdomar är inte storföretagen, inte staten och inte kommuner och regioner, utan det är just småföretagen. Och vad småföretagare säger när man frågar dem är att ett av de största hindren och den största oron de har när de gör en nyanställning i det lilla företaget, där de kanske har två eller tre anställda, är det ansvar för sjuklön som de åtar sig.

Det var ju det som gjorde att alliansregeringen såg till att vi fick det här systemet – för att göra allt man kan, vända på varje sten, för att se till att människor med funktionsnedsättning och människor med kroniska sjukdomar ska få åtminstone lite större chans att få ett arbete.

Det rycker nu Sverigedemokraterna undan, och Daniel Persson gör det med argumentet att arbetsgivaren inte får ta reda på hur det är med någons sjukdom.

Den lilla företagaren är inte blind. Den lilla företagaren är inte döv. Den lilla företagaren måste ju göra en bedömning i ett läge där man gör en anställning.

Det förslag som Sverigedemokraterna nu driver igenom kommer att ha två viktiga konsekvenser, och framför allt kommer det att ha en konsekvens för den här utsatta gruppen. Det kommer att göra att småföretagare i Hedesunda eller i Söderhamn som står inför att göra en nyanställning kommer att fundera oerhört noga över om det är en människa som har en ökad risk för att bli sjukskriven. I det läget kommer de helt enkelt att tvinga bort den personen. Det är detta som är verkligheten, Daniel Persson.

Jag slutar snart att förvånas över hur benägna Sverigedemokraterna är att slå mot alla möjliga trygghetssystem vi har i det här landet – dessutom i lägen där det drabbar människor med funktionsnedsättning och kroniska sjukdomar.

Anf. 38 DANIEL PERSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten W Jonsson för den kompletterande frågan.

Vi träffar säkert företagare ganska brett. Något som ständigt återkommer i mina träffar med företagare är det regelkrångel som finns. Det har regeringen till viss del omhändertagit. Regleringsbrevet för 2024 som har skickats ut innebär för 30 myndigheter att man bland annat ska arbeta med att minska regelbördan och på så sätt också minska de administrativa kostnaderna. Det är ett sätt att stötta företagarna.

För de arbetstagare som kanske har lite svårare att komma in på arbetsmarknaden finns det som sagt lite olika stöd att få. Jag nämnde bland annat särskilt högriskskydd. På Försäkringskassans hemsida nämns också bidrag för personligt biträde, etableringsjobb, introduktionsjobb, lönebidrag, ny-startsjobb, projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning, Samhall, skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare och särskilt introduktions- och uppföljningsstöd. Det finns alltså redan ett skydds nät redan i dag.

Skulle människor utsättas för någon form av diskriminering är det ju det vi behöver ta krafttag mot, tänker jag.

Anf. 39 ANDERS W JONSSON (C):

Herr talman! Det system vi diskuterar i dag är något som har funnits ganska länge. Det var alliansregeringen som på sin tid införde systemet 2010, och det modifierades 2015. Det fanns två tunga skäl till att man införde systemet. Det allra tyngsta har jag berört i mitt replikskifte; det handlade om att sänka tröskeln för att arbetsgivare skulle anställa människor där de såg, eller visste, att det fanns en ökad risk för sjukskrivning. Det var också ett sätt att underlätta för de små företagen som faktiskt tar ett väldigt stort ansvar.

Som jag tidigare har sagt är det de små och medelstora företagen som är absolut bäst på att anställa människor som har en funktionsnedsättning eller som har en kronisk sjukdom. Det hänger samman med att de verkar i lokalsamhället. De känner människor runt omkring och vet att just den här personen skulle må väldigt bra av att ha ett arbete.

Det blev därför en riktig kalldusch, herr talman, både för funktionsrörelsen i Sverige och för småföretagarna när det här förslaget kom. En företagare sa att det kändes som om den här regeringen inte vill ha småföretag över huvud taget. Det är nämligen inte bara det här förslaget som regeringen har lagt som slår hårt mot småföretag, utan det är även en lång rad andra.

De skäl som regeringen anför i sin proposition, det vill säga att avskaffa hela systemet, har inget stöd alls i de underlag som finns, herr talman. Tre stora granskningar har gjorts av ersättningssystemet – Försäkringskassan, Riksrevisionen och Inspektionen för socialförsäkringen. Alla de tre utvärderingar som har gjorts i modern tid visar att det finns ett antal brister med systemet, men de kommer inte fram till att vi ska kasta ut barnet med badvattnet, utan de har en lång rad förslag på hur man skulle kunna förbättra systemet. Den naturliga och rimliga slutsatsen från regeringens sida hade därför varit att ersättningssystemet ska utvecklas och förbättras, inte avvecklas.

Kostnaden för sjuklön är ett betydande hinder för att småföretag ska kunna växa och anställa. Förslaget skulle öka denna kostnad betydligt.

Regeringen skriver i propositionen – det har sagts i talarstolen också tidigare – att ersättningen endast utgör en marginell del av arbetsgivarnas samlade sjuklönekostnader och att ett avskaffande av ersättningen inte bör vara avgörande för ett företags existens eftersom det i de allra flesta fall rör sig om relativt små summor.

Detta visar att den här regeringen med Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna fullständigt saknar ett småföretagarperspektiv. Det blir närmast hånfullt när man i propositionen menar, vilket även Daniel Persson har upprepat, att detta minsann är så bra för företagen för att det minskar administrationen. Nu behöver småföretagen inte hålla på och rapportera in det här till Försäkringskassan, och då slipper de administration – jättebra!

Men det är inte så att företagarnas organisationer, Småföretagarna, Företagarna, Svenskt Näringsliv med flera, applåderar detta. Deras reaktion är snarare att de har fått en kalldusch. Inte trodde de att en regering med Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna som en blix från klar himmel skulle komma med ett förslag som slår direkt mot småföretagen.

Herr talman! Det är även så att konsekvensanalysen i propositionen är bristfällig framför allt när det gäller effekterna för de små företagen, vilket

även flera remissinstanser har påpekat. Man har inte gjort någon ordentlig bedömning av alternativa lösningar.

Vi vet från andra undersökningar att sjuklöneansvaret är det näst största hindret för företag att anställa och expandera. Bland företagare som uppger att de vill anställa uppger två av tre att sjuklöneansvaret inverkar negativt på den benägenheten. Svenskt Näringsliv beräknar att arbetsgivarnas samlade sjuklönekostnad 2023 kommer att uppgå till 33 miljarder kronor. Det är 9 miljarder högre än 2019. I det läget väljer alltså den här regeringen att skjuta över hundratals miljoner i ökade kostnader mot framför allt små och medelstora företag.

Särskilt allvarligt är, som jag tidigare har sagt, att förslaget slår mot små och medelstora företag som vi vet betyder så oerhört mycket för nyanställningar – fyra av fem nya jobb kommer i den sektorn – och för att anställa människor som står långt från arbetsmarknaden.

Herr talman! Därför yrkar jag bifall till reservationen, det vill säga avslag på propositionen.

Anf. 40 ELEONORE LUNDKVIST (M):

Herr talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

I det ekonomiska läge vi befinner oss i är det helt avgörande att våra skattemedel används på ett effektivt sätt. Vi behöver få fler i arbete, och de medel som frigörs genom den reform vi nu debatterar behövs för att göra Sverige tryggare.

Det är alltid viktigt att rätt ersättning betalas till rätt mottagare. Under årens lopp har antalet företag som nyttjar möjligheten till ersättning för höga sjuklönekostnader kommit att bli nästan dubbelt så stort som man räknade med när reformen infördes 2015. Samtidigt har även de utbetalda beloppen blivit betydligt högre.

Vid införandet av reglerna i nuvarande system beräknades utgifterna för den här ersättningen till 0,3 miljarder kronor per år. De kommande åren beräknas reformen kosta staten över 2 miljarder per år. Detta innebär att de negativa konsekvenser som finns får en annan dignitet än vad som antogs vara fallet när reformen infördes.

Inte nog med att det blev en dyr reform. Det blev också en reform med påtaglig risk för fusk. Riksrevisionen har granskat systemet. Deras rapport heter talande nog *Lätt att göra fel*, för det här visade sig vara en reform där det blev lätt att göra fel. Riksrevisionen konstaterade att risken för felaktigheter i inrapporterat underlag är hög. Försäkringskassans riktade kontroller har inte varit tillräckliga för att säkerställa att det inte fuskas. Det här är alltså ett system som kan missbrukas. Vi kastar inte ut barnet med badvattnet; vi täpper till hålen så att inte skattepengarna kan rinna ut.

Det kan ifrågasättas huruvida förmånen fyller sitt syfte att skydda små företag från oförutsedda kostnader. Det är nämligen så att ersättningen i de allra flesta fall betalas ut först året efter det år då sjuklönekostnaden uppstod. Det betyder att arbetsgivaren ändå behöver ha beredskap för de oförutsedda kostnader som en anställds sjukfrånvaro innebär innevarande år. Visserligen finns en möjlighet att ansöka om ersättning i förskott, men det ansökningsförfarandet innebär administrativt krångel för arbetsgivaren och används bara i begränsad utsträckning.

Går det då inte att göra som delar av oppositionen föreslagit och behålla ersättningen men göra mer kontroller? Det står i betänkandet att om man har en ersättning som baseras på detaljerade uppgifter från arbetsgivare om anställdas sjukfrånvaro på individnivå i kombination med mer frekventa och omfattande kontroller skulle det sannolikt minska risken för felaktiga utbetalningar – men det skulle också innebära betydligt ökad administration för arbetsgivare. Regeringens mening är inte att göra det krångligare för små företag utan tvärtom att förenkla.

Man ska komma ihåg att den här ersättningen bara utgör en liten del av arbetsgivarnas sjuklönekostnader. De arbetsgivare som fick ersättning mottog i genomsnitt 26 000 kronor för perioden april–december 2022. För småföretag är siffran 13 000 kronor. Samtidigt pekar aktuella prognoser på att statens kostnader kommande år kommer att uppgå till drygt 2 miljarder. Det innebär att ersättningen motsvarar cirka 5 procent av arbetsgivarnas samlade sjuklönekostnader.

Man ska ha stor respekt för att många företag har det tufft. Men det finns ännu mer angelägna reformer att lägga kraft på, som gör större skillnad för näringslivsklimatet. I ett tufft ekonomiskt läge måste vi prioritera. Låt mig nämna några av dessa prioriteringar.

Herr talman! Regeringen har hittills infört ett förenklingsråd i syfte att minska regelbördan för företag. Vi ska också skapa ett implementeringsråd för att motverka överimplementering av EU-direktiv. Förra veckan fattade riksdagen beslut om att avskaffa kravet på att bevara fysiska kvitton. Det är en väldigt viktig reform som påtagligt förenklar administrationen för alla företag.

Herr talman! Genom den här förändringen av systemet för sjuklönekostnader stärks arbetslinjen. Arbetsgivarna får nu ett ökat incitament att förebygga sjukfrånvaro. Små arbetsgivare har i genomsnitt låg sjukfrånvaro, men det finns också små arbetsgivare där sjukfrånvaron är hög, och de behöver göra insatser för att få ned sjukfrånvaron. Självklart är det många som redan i dag tar stort ansvar, men vi vill tydliggöra att vi vill se ett ännu större fokus på att arbetsgivarna vidtar åtgärder så att fler kan återgå i arbete. För personer som har omfattande sjukfrånvaro finns fortfarande möjligheten till särskilt högriskskydd.

Herr talman! Det här är en företagsvänlig regering. Det här är också en regering som tar ekonomiskt ansvar och täpper till hålen för fusk. Det är tre viktiga principer för att få ordning på Sverige.
(Applåder)

I detta anförande instämde Viktor Wärnick (M).

Anf. 41 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Det var som sagt vi – Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna – som tillsammans en gång införde det här systemet. Syftet var att ge stöd till små och medelstora företag men framför allt att se till att det blev lättare för människor med funktionsnedsättning och kroniska sjukdomar att få arbete.

Nu får vi höra att motivet till förändringarna är att med det här systemet är det lätt att göra fel. Men de som har gjort utredningar av systemet har ju ett antal förslag på hur man skulle kunna åtgärda detta genom att göra korrigeringar och öka möjligheterna att rapportera in på ett enkelt sätt. Om

det fanns stöd för den linje som Moderaterna hävdar skulle Svenskt Näringsliv, Företagarna och Småföretagarnas Riksförbund stå upp och applådera att det här systemet äntligen försvinner. Men så är inte fallet, utan snarast det motsatta.

Herr talman! Jag trodde inte att jag skulle få uppleva den dag då en moderat stod i riksdagens talarstol och argumenterade för att företagen måste ta utökat ansvar för sjuklönekostnaden. Det har ju tidigare varit vänstersidan som alltid har argumenterat för det, och vi borgerliga partier har sagt att det inte är rätt väg att gå och att företagarna redan i dag gör allt de kan. De behöver inte ökade kostnader; de behöver få mer hjälp att hantera de här situationerna.

Min fråga gäller det ledamoten sa om att 5 procent av sjuklönekostnaden skulle vara en marginell kostnad. Har Moderaterna över huvud taget inte tänkt igenom att detta i och för sig är en försumbar, marginell kostnad för storföretagen men att den slår hårt och inte är försumbar i ett läge då du har en, två eller tre anställda? Vad är det för analys Moderaterna har gjort när de avfärdar den samlade kritiken från Sveriges småföretagare som säger att det här är ett dåligt förslag?

Anf. 42 ELEANORE LUNDKVIST (M) replik:

Herr talman! Den ersättning som betalades ut till små arbetsgivare uppgick till 13 000 kronor i genomsnitt för perioden april–december 2022. Det rör sig således om relativt låga belopp. Ett avskaffande kommer att innebära minskad administration då de här sjuklönekostnaderna inte längre behöver inrapporteras i arbetsgivardeklarationerna.

Riksrevisionen har också konstaterat att det är lätt att göra fel. Vi måste täppa till hålen för fusk, och vi behöver fokusera på mer angelägna reformer såsom att inrätta ett förenklingsråd och ett implementeringsråd. Vi avskaffar nu även kraven på att bevara fysiska kvitton. Det är reformer som på riktigt förenklar för småföretag.

Vi ska självklart värna småföretagen och inte minst fortsätta att bekämpa inflationen så att företagen slipper alla dessa otroliga prisökningar som verkligen slår hårt mot varje företag. Då måste vi också se över olika ekonomiska reformer och lägga pengarna där de gör allra mest nytta. Det gör de inte i just det här systemet.

Anf. 43 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Nu blir jag lite extra orolig. Småföretagarna ska alltså värnas genom att man inrättar ett eller två nya råd eller utredningar på Regeringskansliet. Jag tror att en småföretagare med två eller tre anställda inte är ett dugg imponerad av det. Den typen av råd har funnits tidigare, och de har jobbat på, men det har inte märkts i den enskilda företagarens verkstad.

Inflationen tycker jag kanske inte har så mycket med den här debatten att göra.

Jag blir orolig när jag hör den moderata ledamoten säga att den genomsnittliga kostnaden för småföretagen är jättelåg. Men jag som företagare är ju fullkomligt ointresserad av vad den genomsnittliga kostnaden är. De flesta små företag har väldigt låga sjuklönekostnader, men det här slår stenhårt mot dem som har två eller tre anställda och som har vågat anställa någon med ökad benägenhet att vara sjukskriven. För små företag som

aldrig har några sjuklönekostnader är det däremot ganska ointressant. Dessutom blir då den genomsnittliga kostnaden självklart låg.

Det företagarna är oerhört oroliga för är att i de lägen då de faktiskt drabbas av sjuklönekostnader – det handlar kanske om en av tio småföretagare – rycker det här förslaget undan mattan för dem. Då får de betala priset för att ha anställt en person med ökad benägenhet att bli sjukskriven.

Jag undrar om Eleonore Lundkvist förstår hur fel det hamnar när man pratar om genomsnittliga kostnader. Man borde i stället ha lyssnat på företagarnas organisationer, som ju har ropat högt med anledning av den här kallduschen. Den kom som en blixtn från klar himmel från en regering som kallar sig företagervänlig men är någonting helt annat.

Det vore intressant att höra Eleonore Lundkvist förklara för en småföretagare varför den genomsnittliga kostnaden är det intressanta – inte vad den enskilde företagaren drabbas av.

Anf. 44 ELEONORE LUNDKVIST (M) replik:

Herr talman! Eleonore Lundkvist har besökt tillräckligt många företag för att förstå att inflationen slår stenhårt mot alla företag i dag. Jag har också besökt tillräckligt många företag för att gång på gång ha fått höra hur de lyft fram behovet av att ta ett samlat grepp kring regelförenklingar och alla EU-direktiv; de begriper inte varför vi ska implementera dem i onödan. Jag har stor tilltro till att regeringen kommer att leverera på detta område.

Vi behöver också se till något som ledamoten inte alls nämnde, nämligen det stora problemet med fusk och att skattepengar inte går till de mottagare som de är avsedda för. Detta är verkligen någonting som många företagare lyfter fram. Det handlar om frånvaron av trygghet i samhället och om att man kan känna att det hårda slit man lägger ned betalar sig genom att skattepengarna går till dem som har rätt till dem och inte till kriminella.

Om vi skulle fortsätta med det här dyra systemet och införa ytterligare kontroller, som Centerpartiet förespråkar, skulle företagens administration öka rejält. Är det verkligen vad Centerpartiet vill? Det låter som att man är väldigt mån om sina egna reformer, men är det verkligen viktigare för Centern att krama sina egna gamla förslag än att lyfta blicken, se till dagens verklighet och se vad som faktiskt är bäst för hela Sverige?

Anf. 45 AMANDA PALMSTIERNA (MP):

Herr talman! Tidöregeringen föreslår att ersättningen för höga sjuklönekostnader ska avskaffas. Den här rätten innebär att en arbetsgivare kan få ersättning för en viss andel av sjuklönekostnaderna. Bestämmelserna är utformade så att de gynnar små arbetsgivare, många gånger småföretag.

Från Miljöpartiets sida är vi tydliga med att dessa bestämmelser bör utvecklas och förbättras, men vi tycker att det är helt fel väg att gå att skrota denna ersättning. Det är väldigt viktigt att arbetsgivare vågar anställa människor även om de har en funktionsnedsättning eller har perioder av sjukfrånvaro i bagaget.

Vi har redan i dag en arbetsmarknad där människor väljs bort. Detta är absolut inte någonting som vi vill spä på, utan vi behöver lyfta fram funktionsrättsperspektivet i denna fråga.

Det behövs absolut incitament för arbetsgivare att jobba med arbetsmiljöfrågor. Från Miljöpartiet vill vi se ytterligare ett antal förbättringar i arbetsmiljön. Vi ser dock att Tidöregeringen backar även på detta område. Vi skulle till exempel vilja se en preventionersättning, så att man kan jobba mer med förebyggande insatser så att människor inte blir sjukskrivna. Det måste också finnas arbetshjälpmedel på arbetsplatserna i större utsträckning.

När det gäller sjukförsäkringen anser vi att de hårda tidsgränser som finns borde vara avstämningpunkter. Man borde kunna bli sjukskriven i den utsträckning som behövs och inte bara utifrån de fasta gränserna 25, 50 och 75 procent.

Jag återgår till debatten om detta förslag. Som jag var inne på behöver systemet utvecklas. I Riksrevisionens rapport föreslås ett antal förbättringar, till exempel att stärka samordningen mellan aktuella myndigheter och att se över lagstiftningen för att minska risken för felaktiga utbetalningar. Detta behöver vi gå vidare med, och det har jag hört alla som vill ha kvar systemet säga i dag.

Att slopa detta i stället för att välja utveckling och förstärkning av systemet är dock helt fel. Det slår mot den enskilda människan med återkommande perioder av sjukfrånvaro. Det slår mot människor med funktionsnedsättning. Det slår också mot småföretagare som vågar anställa dessa människor.

Det är intressant att notera att Tidöregeringen ibland bryr sig om småföretagen och ibland struntar i dem. Det finns till exempel ett annat lagförslag som handlar om hållbar upphandling och om att de som upphandlar dels ska ställa krav på klimat, miljö och hälsa, dels ska ta fram riktlinjer för hur man ska jobba med dessa frågor. Detta lagförslag slopade regeringen av hänsyn till småföretagen, trots att branschorganisationen Företagarna tyckte att förslaget om riktlinjer var bra.

I det här fallet går man vidare med förslaget trots att många remissinstanser och branschorganisationer säger att detta är fel väg att gå. Det är beklämmande att argumentet om småföretagarnas väl och ve används så lättvindigt av den här regeringen. Det är också oerhört allvarligt att inte se till den enskilda människan i dessa frågor.

Jag yrkar bifall till reservation 1 och 2 och avslag på propositionen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)

§ 7 Anpassning av investeraravdraget med anledning av ändrade EU-regler om statligt stöd

Skatteutskottets betänkande 2023/24:SkU21

Anpassning av investeraravdraget med anledning av ändrade EU-regler om statligt stöd (prop. 2023/24:80)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)

§ 8 Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om inrättande av en mekanism för koldioxidjustering vid gränsen

Prot. 2023/24:122
27 maj

Skatteutskottets betänkande 2023/24:SkU22

Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om inrättande av en mekanism för koldioxidjustering vid gränsen (prop. 2023/24:77) föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)

§ 9 Natura 2000-tillstånd i samband med ansökan om bearbetningskoncession enligt minerallagen

Natura 2000-tillstånd i samband med ansökan om bearbetningskoncession enligt minerallagen

Näringsutskottets betänkande 2023/24:NU17

Natura 2000-tillstånd i samband med ansökan om bearbetningskoncession enligt minerallagen (prop. 2023/24:126) föredrogs.

Anf. 46 ISAK FROM (S):

Herr talman! Vi går vidare från sjuklöner till mineralpolitik och tillståndsprovning.

Frågan om att tydliggöra när tillståndsprocessen i samband med ett Natura 2000-tillstånd ska ske är enligt såväl gruv- och mineralnäringen som länsstyrelser och andra myndigheter angelägen. Därför beslutade den tidigare S-regeringen den 2 maj 2022 att tillsätta en utredare med uppdraget att utreda när provningen av ett Natura 2000-tillstånd ska göras. Ska den göras i direkt anslutning till bearbetningskoncessionen, eller är det lämpligare att man gör den i den stora miljöprovningen?

Bakgrunden är att det just i bearbetningskoncessionsskedet är svårt att bedöma hela fyndighetens och verksamhetens omfattning. Bearbetningskoncessionens syfte är ju främst att säkra fyndigheten och att visa om fyndigheten är brytvärd.

Herr talman! Det är bra att regeringen nu går vidare med det förslag som presenterats i utredningen. Vi tycker också att det är bättre att Natura 2000-provningen kan göras i samband med provningen av miljötillstånd än att den görs i samband med bearbetningskoncessionen. Det framgår också i betänkandet att detta kan prövas i ett tidigare skede när verksamhetsutövaren tycker så är lämpligt.

Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Vi bedömer att det är positivt att det fortsättningsvis kommer att vara möjligt för verksamhetsutövare att ansöka om ett Natura 2000-tillstånd tidigare i processen.

Vi tycker att propositionen är i linje med minerallagens primära syfte, vilket bör möjliggöra en effektivare tillståndsprovning och ett bättre användande av både provningsresurser och landets mineralresurser.

De föreslagna ändringarna anser vi liksom många av remissinstanserna är positiva för såväl företag som myndigheter eftersom processen blir tydligare och mer förutsägbar, något som också minskar osäkerheten för investerare.

Vi bedömer liksom Bergsstaten att myndighetens handläggningstid för Natura 2000-tillstånd kan komma att förkortas, vilket också ger Bergsstaten större möjligheter att handlägga ärenden snabbare och mer kostnads-effektivt.

För de privata aktörerna innebär förändringen i ett tidigt skede ensamrätt till fyndigheten och den processuella rådgivningen över området, vilket krävs när man går vidare med ansökan om miljö tillstånd.

Vi tror att en tydlig och förutsägbar process även leder till större investeringsvilja i den svenska gruvnäringen, vilket är ytterst angeläget.

Vi instämmer också i regeringens bedömning att övergångsbestämmelser inte är nödvändiga. De ärenden som ligger på Bergsstaten i dag och är vilande i väntan på ett lagkraftvunnet Natura 2000-tillstånd, i de fall ett sådant krävs, kommer genom förslaget att kunna avgöras.

Som jag var inne på har såväl länsstyrelser som andra myndigheter ansett att detta är en bättre väg att gå. Både Länsstyrelsen Västerbotten och Bergsstaten bedömer att handläggningstiden kommer att förkortas när detta tydliggörs.

Herr talman! Det behöver dock tilläggas att det som i dag oftast förlänger tillståndsprocesserna är motstående intressen. Det är andra näringar, jord- och skogsbruk, rennärings- och andra enskilda markägares rätt att föra talan som många gånger gör att tillståndsprocesserna drar ut på tiden.

Just detta har i alla fall en del av Tidöpartierna upptäckt. I varje fall har näringsminister Ebba Busch nyligen öppnat för en ny mineralskatt, något som våra grannländer har. Det skulle stötta våra gruvkommuner, som i dag sliter med enorma kostnader för verksamheter som de inte får något tillbaka från. Särskilt angeläget är det i Malmfälten där Kiruna kommun är helt lämnad åt sitt öde att bygga alla bostäder och säkerställa infrastrukturen.

Herr talman! För en fungerande mineralpolitik krävs också fungerande bostadspolitik och infrastrukturpolitik. Särskilt angeläget att lyfta upp är också Malmbanans förutsättningar.

Trots näringsutskottets tillkännagivande till regeringen att skyndsamt återkomma med ny lagstiftning anser regeringen att beredning fortfarande behöver göras. Jag kopplar detta till hur man ska uppfylla gällande Critical Raw Materials Act. Att klara en tillståndsprocess på 27 månader är betydligt snabbare än i dag. Detta ligger nog till grund för att även näringsministern är ute och proklamerar att mer behöver gå till dem som faktiskt bidrar till vår nödvändiga och mycket efterfrågade mineralnäring.

Anf. 47 ERIC PALMQVIST (SD):

Herr talman! Tänk om våra förfäder inte hade upptäckt metaller och mineral och vad som kunde göras med dessa. Föreställ er en värld utan allt som metaller och mineral har möjliggjort för oss. Hur hade ni kommit hit i morse? Hur hade huset vi befinner oss i byggts? Hur skulle världen ha sett ut? Det finns all anledning att vara tacksam för de steg våra förfäder tog för att förflytta sig från stenålder till där vi är i dag.

Det finns spår av brytning av metaller i Sverige som sträcker sig tillbaka till förkristen tid, och utvecklingen av gruvdriften har sedan dess gått i hisnande takt. Jag har personligen besökt ett antal gamla gruvor där det inte bedrivits någon annan verksamhet än besöksnäring de senaste decen-

nierna. Det är med stor respekt och vördnad jag tänker på det slit och de oerhörda risker arbetet då innebar.

I dag när skrotare, borrhare, laddare, lastare, bultare, utsättare, fältmekaniker och alla andra befattningar åker ned under jord eller ned i stora dagbrott är riskerna mindre, även om de ständigt finns där. Att vår moderna gruvindustri tar riskerna och säkerheten på största allvar ska vi vara mycket stolta över.

På samma sätt ska vi vara stolta över att svensk gruvnäring tar ett socialt ansvar. Landgrabbing, barnarbete och finansiering av klaner för att säkra områden och fördriva folk är något som förekommer i andra delar av världen men som vi, tack och lov, inte ser här.

Vi har dessutom en mycket strikt miljöbalk, som all gruvverksamhet prövas mot. Detta medför att svensk gruvnäring tillhör förtrupperna då det gäller att bryta och utvinna metaller och mineral på ett sätt som inte förstör omgivande natur mer än absolut nödvändigt.

Kraven på svensk gruvnäring är omfattande, förväntningarna höga och stoltheten inom branschen med all rätt i särklass. Det är nämligen där vi ska vara som gruvnation, i kampen om ledartröjan.

Ett led i detta är det vi debatterar nu och fattar beslut om senare i veckan, nämligen att flytta Natura 2000-prövningar, i de fall sådana ska ske, till samma skede i tillståndsprocessen som miljötilståndsprövningen. Nyckelordet här är alltså flyttas, inte avskaffas. Det vi debatterar och ska besluta om är *när* i tillståndsprocessen Natura 2000-prövning ska ske, inte *om*.

Detta är ett led i att effektivisera tillståndsprocesserna utan att göra avkall på de högt ställda krav vi anser oss kunna ställa på näringen i Sverige. Det är Tidöpartiernas övertygelse att detta är ett klokt steg i rätt riktning, och förändringen, som i sak innebär att en Natura 2000-prövning inte ska vara en förutsättning för att bearbetningskoncession ska beviljas, har efterfrågats av näringen.

Jag tänker att det är just så här man ska agera från politiskt håll när man identifierar sådant som fördröjer och därmed fördyrar tillståndsprocesserna för en del av svensk basindustri som är viktig för landet ur flera hänseenden. Svensk gruvindustri är en av hörnstenarna i de värdekedjor som byggt landets välbefinnande. Om vi vill fortsätta att vara landet där det av svensk malm tillverkas produkter i världsklass som exporteras globalt måste vi tänka nytt och tänka smart utan att för den sakens skull göra avkall på det som faktiskt är en av svensk gruvnäringens konkurrensfördelar: miljömedvetenheten.

Det förslag vi i dag debatterar, det vill säga att Natura 2000-prövning inte ska vara en förutsättning för att bearbetningskoncession ska kunna beviljas, ska alltså ses som en del i ett led av förslag på det mineralpolitiska området som kommer att bära Tidöpartiernas signum. Arbetet med att korta och effektivisera tillståndsprocesserna har bara börjat. I detta nu arbetar Regeringskansliet dessutom för fullt med att färdigställa en ny mineralstrategi som kommer att presenteras inom kort, något vi sverigedemokrater har efterfrågat länge.

Varför har vi då efterfrågat en ny mineralstrategi? Jo, herr talman, helt enkelt för att den nuvarande i flera avseenden är utdaterad. Inte nog med att teknikutvecklingen, inte minst den som är kopplad till den så kallade

gröna omställningen, medfört att industrin i dag efterfrågar metaller och mineral som tidigare inte efterfrågats – det finns fler anledningar.

Rysslands folkrättsvidriga krig mot Ukraina sätter fingret på vårt beroende av kritiska råvaror från länder med en tveksam syn på demokrati och mänskliga rättigheter. Det finns därmed goda anledningar för oss att sträva efter en högre självförsörjningsgrad än vad som nu är fallet. Det handlar alltså inte bara om arbetstillfällen inom industrin utan också om säkerhetspolitiska beaktanden som man inte kan bortse från i det läge vi nu befinner oss i.

Herr talman! Som om detta inte vore nog med argument kan jag nämna Fraser Institutes rankning över gruvnationer och hur attraktiva de är att göra investeringar i. Under den förra regeringens styre sjönk Sverige som en sten i rankningen. Från att ha konkurrerat med länder som Australien och Kanada i toppen hamnade vi i samma liga som Mali och Ghana. Det är inget att jubla över. Så kan vi naturligtvis inte ha det. Nej, nu kavlar vi upp ärmarna och skapar förutsättningar för att fortsatt positionera Sverige som en gruvnation i världsklass! Om Sverige är en sådan skapas också förutsättningar för en god välfärd, regional utveckling och forskning och utveckling i världsklass.

Tänk om våra förfäder, de som bröt metall och mineral för hand och som med stor risk för hälsa eller liv och lem slet hårt med primitiva redskap, fick möjlighet att se vad deras upptäckter har möjliggjort för oss! Tänk om de fick se och uppleva en modern gruva med alla de hjälpmedel och säkerhetsrutiner som finns i dag! Jag vill tro att de skulle vara hänförda och oerhört imponerade. Däremot tror jag att de inte hade imponerats utan snarare förvånats över det faktum att det i dag kan ta över ett decennium att ro ett gruvprojekt i hamn, vilket faktiskt är ett av skälen till att vi har den här debatten i dag.

Med det sagt, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut i NU17.

(Applåder)

Anf. 48 ISAK FROM (S) replik:

Herr talman! Jag tackar Eric Palmqvist för anförandet. De frågor som betänkandet berör är viktiga, och jag tycker att det är lite väl få ledamöter anmälda från andra partier.

Eric Palmqvist talar om kampen om ledartröjan. Just nu imponeras inte Kiruna speciellt mycket av den här regeringens ledartröja, inte heller Gällivare, Boden, Luleå eller Skellefteå. I kampen om ledartröjan och om att få hållbara samhällen och hållbara gruvsamhällen behöver det byggas bostäder. Skrotning är en ytterst angelägen åtgärd i en gruva, men Tidöregeringens totala skrotning av bostadspolitiken är ett fullständigt haveri. Det gör att de som faktiskt levererar nu inte känner att de vill leverera. De tar alla kostnader, men staten tar alla intäkter.

Just nu har vi inte bara ett haveri i bostadsförsörjningsfrågan i de nämnda kommunerna. Vi har också ett haveri när det gäller infrastruktur. När inte Malmbanan fungerar drabbas just nu staten. Men kommunerna och regionerna drabbas också. I en kommun som Kiruna, där i dag många pendlar in och ut, orkar staten inte ens se till att flygplatsen är öppen på lördagar. Staten orkar inte upprätthålla nödvändig infrastruktur. De här kommunerna är i dagsläget inte så imponerade av regeringen.

Anf. 49 ERIC PALMQVIST (SD) replik:

Herr talman! Jag tackar Isak From för att han var snabb nog att trycka replik på mig. Jag satt och fipplade med mitt kort och hann inte trycka replik på Isak From tidigare.

Jag börjar med Malmbanan och infrastrukturen. Det är ju inte så att infrastrukturen i Norrbotten eller i Sveriges inland förfallit under de två år som gått sedan den här regeringen tillträdde, utan det är någonting som har skett under decennier av eftersatthet. Den förra regeringen var fullt fokuserad på att man skulle bygga höghastighetståg mellan de tre storstäderna i södra Sverige. Det var inte på tapeten att man skulle rusta upp någon malmbana eller liknande. Det är ju någonting vi har tryckt på för. I norra Sverige har vi sett hastighetsbegränsningarna sänkas år efter år för att vägunderhållet varit eftersatt och vägarna inte levt upp till standarden. Men där är det välkommet att Socialdemokraterna nu är på banan.

Jag bor själv i Malmfälten och är kommunpolitiker i Gällivare. Jag vet att Isak Froms partikamrater uppe i Malmfälten och de som är kommunalråd i Kiruna och Gällivare hör till dem som efterfrågat en lex Malmfälten. De har efterfrågat hjälp. De efterfrågade alla möjliga stöd från staten under den tid då Isak Froms kamrater styrde landet. De ville ha hjälp för att de menade att de här frågorna kring samhällsomvandlingen var alldeles för komplexa att lösa på kommunal basis. Det har varit jättetufft för de här kommunerna att göra det. Det skramlar alltså lite tomt när Isak From lyfter de här frågorna.

Återbäring till kommunerna är någonting vi har förespråkat tidigare. Men var gång vi lyfte den frågan under förra mandatperioden fick vi höra från Socialdemokraterna att det var statens pengar. Det är välkommet att man har bytt fot i den frågan.

Anf. 50 ISAK FROM (S) replik:

Herr talman! Jag tror nog att vi måste ta varje halmstrå, när det nu är så att man har dragit ned på stöden. Man har inte aviserat något stöd till de kommuner som nu leder klimatomställningen. Man har inte mött upp i bostadspolitiken. Man sitter mest förvånad när det gäller Malmbanan.

Men vi kan väl ta en helt annan fråga. Tidöregeringen och Sverigedemokraterna har haft en ganska hög svansföring i gruvfrågor. Jag hade en interpellationsdebatt med miljöminister Romina Pourmokhtari förra veckan om kalkbrytning. Har då kalkbrytning någonting med gruvfrågor att göra? Ja, det kanske det har. Vi fick ju lite kritik förra mandatperioden för att det gick lite långsamt med att få till tillstånden på Gotland. Kalken är inte bara nödvändig till betong för bostadsbyggande. Den är också en högst nödvändig ingrediens när man producerar stål och har gruvor.

Regeringen gjorde ingenting när Gåsgruvan i Värmland lades ned. Till råga på allt fanns det en ansökan från BDX om att få bryta kalk i Jokkmokk i Norrbotten för att förse industrikommunerna i norra Sverige med kalk, men vid tillståndsprövningen beslöt regeringen att inte ge tillstånd. Det kanske var motiverat; argumentet som Romina Pourmokhtari och regeringen anförde var att rennäringen i området har mycket större betydelse än kalkbrytning i området, och så kan det vara. Men nu är det faktiskt så att Eric Palmqvist med flera säger att den här näringen är viktig. Samtidigt ser vi på område efter område att man tar beslut som motverkar den gröna industriella omställningen. Det gäller även gruvfrågan.

Anf. 51 ERIC PALMQVIST (SD) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten From, för att du lyfter fram så viktiga frågor!

Vi är inte det minsta förvånade över situationen på Malmbanan. Jag vill upprepa det. Det är ingenting som har kommit som en överraskning de senaste två åren. Det är någonting som vi har adresserat tidigare.

Malmbanan är eftersatt. Att ett dubbelspår har efterfrågats i decennier är inget nytt. Väg E10 från riksgränsen ned till Luleå, eller i varje fall ned till Töre, är i bedrövligt skick. Det är inte heller något nytt. Det är ingenting som har uppkommit de senaste två åren. Vi har däruppe kallat den dödens väg ganska länge. Det är gammal känd problematik.

Sverigedemokraterna har länge argumenterat för en regionalisering av fastighetsskatten för industrifastigheter och elproduktionsanläggningar. Det menar vi hade löst en del av problemet inte bara när det gäller återbäring till gruvkommunen, utan även vattenkraftskommunerna och vindkraftskommunerna hade fått en stor återbäring.

Det är någonting som vi tror kommer att komma på något sätt. Jag är tacksam för att åtminstone Socialdemokraterna vänt i den frågan. Det har tidigare varit hårdnackat för att det är statens pengar. Jag har adresserat landsbygdsministern flera gånger i den här frågan.

Nu ser man att i varje fall Ebba Busch har talat i termer av en gruvskatt. Vi har redan en gruvskatt. Vi har en mineralavgift. Det är egentligen en gruvskatt. Vi har länge föreslagit att den och fördelningen av den ska ses över. Jag tror att vi är inne på rätt väg även när det gäller den saken.

Anf. 52 ELIN SÖDERBERG (MP):

Herr talman! Detta betänkande behandlar gruvnäringen. Jag vill börja med att yrka bifall till vår reservation 3. Jag inleder med att tala om Miljöpartiets inriktning i dessa frågor.

För oss är den gröna omställningen helt central. Den är nödvändig för att vi ska klara klimatomställningen och undvika de allvarigaste konsekvenserna av klimatförändringen. I dagsläget finns det inte något scenario med business as usual utan konsekvenser. Antingen ställer vi om, eller så drabbas vi av klimatförändringens konsekvenser.

När det gäller omställningen är gruvnäringen en viktig del. Vi i Miljöpartiet har därför lagt fram förslag om fyra fokusområden som vi ser som centrala att fokusera på i arbetet framåt.

Det första området är cirkulär och resurseffektiv ekonomi. De mineraler och metaller som tas upp ur berggrunden måste användas så effektivt och skapa så mycket samhällsnytta som möjligt.

Det andra området är alternativa material. I dag ser vi en stark innovation och utveckling. Man kan bland annat göra batterier utan litium. Den innovationskraften måste vi ta tillvara så att vi gör oss mindre beroende av de sällsynta metallerna och mineraler.

Det tredje området är att gruvnäringen i Sverige ska hålla en hög prestanda när det gäller miljö, arbetstagares villkor och förutsättningarna för lokalbefolkningen. Den gröna omställningen ska vara just grön och miljömässigt och socialt hållbar.

Det fjärde fokusområdet är att titta på hela de globala värdekedjorna. Gruvindustrin är en del av globala värdekedjor där vi i dag i stor utsträckning är beroende av import från länder med extremt tveksamma produktionsmetoder med barnarbete eller fruktansvärda miljöförhållanden.

För att ha en ansvarsfull politik för mineral- och metallnäringen måste vi också ta ett ansvar för de globala värdekedjorna. Där har vi i Miljöpartiet aktivt drivit på i EU för att de globala värdekedjorna ska få högre krav. Man måste ställa krav när det gäller mänskliga rättigheter, miljö och klimat. Jag beklagar djupt att Tidöpartierna motarbetar den typen av lagstiftning inom EU.

När det kommer till Natura 2000-prövningen behöver all tillståndsprövning vara effektiv, tydlig och förutsägbar. Det gäller såväl för de aktörer som vill öppna en gruva som för lokalbefolkningen, miljöorganisationer, samer och renägare. De måste kunna känna tilltro till att processen sker effektivt och rättssäkert och att det finns en förutsägbarhet i systemet.

Det förslag som regeringen nu har lagt fram bidrar dock inte till detta. Lagrådet avstyrker starkt det förslag som läggs fram i propositionen. Det lyfter fram att förslaget i stället kan göra tillståndsprövningen mindre förutsägbar och skapa ökad otydlighet. Det försämrar rättssäkerheten.

Slutligen handlar den gröna omställningen om att bygga hela samhället. Ska vi utveckla gruvnäringen i Sverige måste vi i Sveriges riksdag stå upp för vår lokalbefolkning och vårt urfolk när trycket på Sverige att producera mer mineral och metaller ökar.

Vi måste ge kommunerna de resurser som krävs för att se till att det finns bostäder, välfärd och kulturliv så att människor vill flytta till de orter där den stora industriutvecklingen sker och bygga sig ett hem och sin framtid där. Den gröna omställningen kräver ett helhetsansvar. Det ansvaret ser vi inte hos den nuvarande regeringen.

Anf. 53 ERIC PALMQVIST (SD) replik:

Herr talman! Tack, Elin Söderberg, för ditt inlägg i debatten!

Jag tänkte ta fasta på ett par saker som sades i anförandet. Det handlar om alternativa material. Det är ju trevligt, och det låter bra. I mina öron låter det kanske till och med bättre än vad som är verklighet i dag.

Jag tänkte dra parallellen till elbilar. I en nykter process erbjuder man först gångbara alternativ, presenterar dem och ser till att de alternativen inte är dyrare och inte sämre än det man redan använder i dag innan man börjar förvänta sig att människor ska använda sig av dem, som det är lite med elbilarna.

De är väldigt mycket dyrare att köpa med en hög kapitalkostnad. De har sämre prestanda när det gäller att dra släp, kortare aktionsradie och så vidare. Det är inte en lösning för alla, långtifrån.

Jag tänker också så med alternativa material. Man kanske ska presentera dem innan man förväntar sig att de ska ersätta det som är befintligt. Jag skulle vilja höra ledamoten tala lite mer om det.

Jag vill höra ledamoten resonera lite kring det faktum att mot slutet av förra mandatperioden när Miljöpartiet lämnade regeringen hände någonting med Socialdemokraterna.

Mycket av det jag hör Isak From säga här i dag, eller som jag hörde Karl-Petter Thorwaldsson säga i slutet av förra mandatperioden, låter och låt ganska mycket som det vi tänker. Innan Miljöpartiet hoppade av regeringssamarbetet låt det helt annorlunda. Vad kan det bero på?

Anf. 54 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Herr talman! När det gäller elbilarnas inträde på den svenska och den globala marknaden och politikens koppling till detta är det en sak som vi måste ta avstamp i. Det är att vi befinner oss i en klimatförändring.

Vi befinner oss i en situation där vi antingen ställer om till fossilfrihet eller fortsätter med business as usual, och då får stå med konsekvenserna av klimatförändringen.

Det är extremt allvarliga konsekvenser som påverkar vår säkerhet, förutsättningar för vår infrastruktur, förutsättningar för livsmedelsproduktion, förutsättningar för den globala ekonomin och så även den svenska ekonomin.

Vi i Miljöpartiet förhåller oss till det faktum att vi befinner oss i en global uppvärmning. Därför ser vi att det behövs förutsättningar för att ställa om till en fossilfri transportsektor. Vi har i regeringsställning aktivt drivit på för att till exempel både bygga ut nya stambanor och rusta upp järnvägen. Vi vill se till att fler människor får förutsättningar att byta ut en fossil bil till en elbil och se till att fler får förutsättningar att åka kollektivt. Vi vill ge människor bättre förutsättningar och ekonomi att välja hållbara transportalternativ.

Elbilsutvecklingen är någonting som kan understödjas politiskt. De beslut som har fattats i EU, till exempel, har stimulerat en snabb innovationsutveckling och lett till att vi nu ser fler modeller komma ut på marknaden. De täcker inte alla behov men väldigt många.

Det som Sverigedemokraterna har gjort sedan man inledde samarbetet mellan Tidöpartierna är att göra elbilarna dyrare och de fossila alternativen billigare. Det låser fast människor i en situation av fossilberoende, och det påverkar också oss alla indirekt till följd av ökade fossila utsläpp.

När det handlar om alternativa material är det innovationsfrämjande arbete som vi i Miljöpartiet vill se.

Anf. 55 ERIC PALMQVIST (SD) replik:

Herr talman! Egentligen ska inte det här vara en elbilsdebatt; det blir lite fel. Men nej, elbilarna har inte blivit dyrare sedan den här regeringen tillträdde. De har blivit väldigt, väldigt mycket billigare – och detta trots att vi inte subventionerar dem.

Subventionen i sig var en skatteväxling mellan stad och landsbygd. Man slängde pengar på subsidier till elbilar i storstäder och hade malusskatt på de bilar som är vanliga på landsbygden. Det var en orättfärdig skatteväxling mellan stad och landsbygd, och jag kan inte sympatisera med den på något sätt.

Elin Söderberg pratar om fossilfrihet. Det må så vara, men då tänker jag: Vet Elin Söderberg över huvud taget hur man tillverkar elbilsbatterier? Vet hon vad som ingår i det? Grafit är en av huvudkomponenterna i de flesta elbilsbatterier. Det finns ett underskott på naturlig grafit. Det mesta som används i dag, framför allt i de kinesiska elbilarna, är syntetisk grafit. Syntetisk grafit tillverkas genom att man kokar olja i 3 000 grader. Oljan

används alltså ändå. Och våra bilar, uttjänta dieselbilar och så vidare, hamnar någon annanstans. De skrotas inte, utan de går på export någon annanstans. Globalt sett gör detta alltså ingen skillnad över huvud taget.

Jag går nu över till en fråga som är kopplad till det som Elin Söderberg sa i sitt anförande. Hon tryckte på punkt tre om klimat, mänskliga rättigheter och så vidare och att Sverige ska ha höga miljöprestanda. Men Sverige tillhör ju i dag de bästa i världen på området. Vad är det Elin Söderberg inte är nöjd med?

Anf. 56 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Herr talman! Jag vill förtydliga mitt yrkande och yrkar bifall till reservation 1.

När det gäller subventioner till stad respektive landsbygd är det endast hyckleri jag hör från Sverigedemokraterna här. Tidöpartierna har gått fram med enorma skattesänkningar på fossil bensin och diesel. Det är skatte-subventioner som går främst till storstäderna, där det körs upp mest drivmedel.

Miljöpartiet införde elbilsstödet för alla som har möjlighet att köpa en ny bil. När man väl köper en ny bil ska man i större utsträckning välja att köpa en elbil. På så sätt kan vi stimulera utbyggnaden av fordonsflottan till fossilfrihet.

När vi ser de stora skillnaderna mellan stad och land och när det gäller fördelningspolitik har vi i Miljöpartiet lyft fram en lång rad åtgärder som handlar om leasingcheckar till elbilar till hushåll med lägst inkomster. Det handlar exempelvis också om en extra elbilsbonus i glesbygd för dem som är i större behov av bilen för att det finns sämre tillgång till kollektivtrafik.

Miljöpartiet har en klimatpolitik och en fördelningspolitik i stort som tar hänsyn till de olika förutsättningarna i stad och på landsbygd och de olika förutsättningarna i olika hushålls plånböcker. Det är någonting som Sverigedemokraterna tillsammans med Tidöpartierna inte tar hänsyn till i de reformer som de nu lägger fram.

När det gäller produktionen av elbilsbatterier och de mineral och metaller som behövs till det behöver vi arbeta aktivt för att dessa värdekedjor blir mer hållbara, vilket jag också nämnde i mitt anförande. Vi behöver se till att vi inte använder metaller från barnarbete i Kongo eller liknande vare sig i våra surfplattor, datorer och mobiltelefoner eller i våra elbilar. Men det kräver aktiv politik, aktiv politik som vi i Miljöpartiet driver i EU, internationellt och i nationell politik.

Det är politik som Sverigedemokraterna inte driver. Sverigedemokraterna lyfter fram nackdelarna med mineral och metaller från andra länder men gör ingenting åt det.

Anf. 57 KJELL JANSSON (M):

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Vi debatterar nu Natura 2000-tillstånd i samband med ansökan om bearbetningskoncession enligt minerallagen. Detta bygger på att vi ska för enkla och göra det lättare att komma igång med att bryta fler gruvor.

Mineralpolitiken är mycket viktig för Sveriges framtida industri. Sverige är ett exportberoende land, och vi måste ta fram produkter och bli självförsörjande i högre grad än vad vi har varit. Sverige är ett välståndsland och ett välfärdsland. Vi har hög standard och oerhört generösa

bidragssystem. Någon ska betala det här, och det är vår exportindustri som drar det tunga lasset. Annars räcker inte pengarna.

Det är viktigt med ett växande näringsliv och nya arbetstillfällen, inte minst i den norra delen av landet. Sveriges gruvbrytning, om vi kommer igång med den, kommer att vara den säkraste i världen och ha den bästa arbetsmiljön i världen när det gäller gruvnäringen. Vi har också de bästa tekniska företagen som tar fram bergteknik och bormaskiner för brytning. Som ledamoten Eric Palmqvist talade om bryter man inte med spett och slägga längre, utan vi har fantastisk teknik för detta.

Gruvnäringen är en av våra basindustrier. När jag var grabb sa man alltid ”skogen och gruvorna”, och så är det till viss del fortfarande.

Malmbanan har tagits upp i debatten; jag tror att det var ledamoten From som gjorde det. Det är naturligtvis viktigt att infrastrukturen fungerar. Men det är inte så lätt om vi har terrordåd och sprängningar på Malmbanan, som Säkerhetspolisen antyder. Då är det svårt att bygga bort problemen.

Gruvorna är det första steget i att förädla produkter. Malmen vi plockar upp från berget kommer efter många steg av förädling till slut exempelvis att rulla ut som en bil på Torslanda eller hos Scania i Södertälje.

Herr talman! Vikten av att Sverige är självförsörjande på mineral är avgörande för vår framtida industri. Vi måste minska beroendet av det kommunistiska Kina, som dominerar marknaden fullständigt. Och jag kan garantera alla ledamöter här i plenisalen att arbetsmiljön är väsentligt sämre där än den kommer att vara i Sverige.

De mineral vi köper från Kina gör att vi kan producera batterier, bränsleceller, elmotorer, robotar, drönare, kretsloppschipp, vindkraft och inte minst solceller. De produktområden där vi är mest beroende av Kina är vindkraft och elmotorer.

Det är därför mycket bra att regeringen vill underlätta miljöprövningen av Natura 2000-områden i samband med tillståndsprövning av mineralbrytning. Det är ett stort fall framåt jämfört med tidigare.

Herr talman! Det är av stor vikt att vi öppnar upp för ny mineralbrytning i landet. Det är ett led i att minska beroendet av Kina, varifrån vi köper huvuddelen av metallerna i dag. Kina står för 100 procent av tunga sällsynta jordartsmetaller i EU. Turkiet står för 99 procent av behovet av bor, och Sydafrika står för 75 procent av platina.

Sverige har i dag tolv gruvor. Förhoppningsvis har vi snart fler. Ett exempel är Viscariagruvan utanför Kiruna. Jag vet att Kiruna kommun just nu vill bromsa det projektet. Det kanske går att lösa ut om man tittar på de ekonomiska förutsättningarna.

Mineral som vi inte bryter men har möjlighet att bryta med de jordarter vi har i Sverige är vanadin, kobolt och litium, som alla är batterimetaller, och uran, som är kärnkraftsbränsle.

Herr talman! Om vi får till detta kommer det att skapas många nya och långsiktigt hållbara jobb. Framför allt får vi en modern teknisk industri med gruvor och en stark näringspolitik där marknad och efterfrågan styr, inte statliga bidrag. Vi ska ha företag av världsklass på gruvsidan. Vi ska se till att Sverige blir det mest konkurrenskraftiga industrilandet i världen för nästa generation.

Anf. 58 ISAK FROM (S) replik:

Herr talman! Jag tar tillfället i akt att prata lite mer om statligt ansvar. Privatiseringarna i underhållet av vår infrastruktur har ju lett till den situation vi har i dag. När entreprenörer konstaterar att växel eller spåret är slut byts de inte. Det rapporteras inte. Man konstaterar att detta inte ingick i upphandlingen. Detta ingick inte i det här projektet, så det får vara. Det är väl här vi står nu.

Vi socialdemokrater har föreslagit att vi ska återförstatliga järnvägsunderhållet. Det är en början till att få järnvägen i hela Sverige att fungera. Just nu lägger stoppen på Malmbanan krokben för hela omställningen. Det är en del i vad som faktiskt pågår.

Kjell Janssons parti har återkommande genom åren lagt krokben för norra Sverige. Det var kanske ingen slump att det var Kjell Janssons parti som lade ned Norrbotniabanan och tog bort det projektet. Det hade varit rätt värdefullt att ha Norrbotniabanan på plats nu. Dessvärre står den nu och hackar. Den har stått still en längre tid.

Det kan också ha att göra med privatiseringarna. Just nu pågår det en upphandling om en tunnel som tydligen tar väldigt lång tid.

Jag tror att Kjell Jansson behöver se till helheten och titta på vad som faktiskt bygger Sverige starkt. Vad är det som får social acceptans? Funkar bostadspolitiken? Funkar infrastrukturen? Får folket som bryter malmen det stöd de är berättigade till?

Anf. 59 KJELL JANSSON (M) replik:

Herr talman! Tack, Isak From, för dina frågor!

När det gäller Trafikverkets underhåll är vi helt överens: Det är undermåligt och har så varit under många år. Oavsett blå eller röd regering har det varit eftersatt. Det har prioriterats ned mot annat. Jag ska inte gå in på alla utgiftsslag vi tar beslut om i riksdagen, men det är inte så att man har prioriterat vägar och spår.

Det ser vi som bor i Stockholmsregionen. Stockholm är den sista huvudstaden inom EU som inte har en kringfartsled. Till och med Tirana i Albanien har nu fått det, även om de inte är med i EU. Vi väntar på fortfarande på vår östliga förbindelse.

När det gäller underhållet av just Norrland kan jag inte gå in på detaljer, men jag vet att Trafikverket har ett klart förbättringsområde när det gäller underhåll. De har fått kraftig kritik av Riksrevisionen när det gäller upphandling, extrajobb och så vidare. Där tror jag inte att det finns någon konflikt mellan Moderaterna och Socialdemokraterna. Däremot kunde kanske förmågan att styra Trafikverket förbättras en aning.

Norrbotniabanan har väl prioriterats ned, vad jag erfar, mot andra projekt. Det är inte heller så konstigt, för de första prognoserna visade på ganska låg trafik där. Om nu alla industrisatsningar som man går in med i Norrland med statliga medel blir verklighet finns det med all sannolikhet större behov av Norrbotniabanan.

Detta ska inte blandas ihop med privatiseringar. Det har ingenting med det att göra. Trafikverket äger ju banorna. Vem som sedan kör tågen, om det är ett privat företag eller staten, är egentligen ointressant i sammanhanget.

Anf. 60 ISAK FROM (S) replik:

Herr talman! Vad som kanske är intressant i sammanhanget, Kjell Jansson, är att den här regeringen har sagt nej till EU-medfinansiering. Kjell Jansson drev väldigt hårt att vi inte skulle ha några höghastighetsbanor, och jag kan förstå det. Men i sin iver att skrota dem sa man nej till all EU-medfinansiering via de så kallade TEN-T-projekten.

Vi vill plocka hem EU-medfinansiering och göra de här projekten lönsamma. I EU förstår man nämligen betydelsen av att ha sammanbundna stråk. Det tycks inte den här regeringen göra.

För att återgå till dagens debatt nämnde jag i mitt anförande Critical Raw Materials Act som väldigt viktig. Den gäller alltså nu, och Sverige ska nu korta sina tillståndstider till 27 månader för vad som ska bli ett prioriterat projekt. För att det över huvud taget ska bli någon gruva i framtiden kommer det nog att vara nödvändigt att man får ett sådant EU-godkännande så att man är ett prioriterat projekt.

Men vad är då det, enligt Kjell Jansson? Som jag anförde i talarstolen är det först och främst motstående intressen som säger nej. Det kan vara bönder på Östgötaslätten, samer i norra Sverige, samtliga kommuner i Jämtland eller regionen i Skåne som säger nej för att detta hotar grundvattnet eller någonting annat.

Vilka andra, Kjell Jansson, är det enligt Moderaterna som ska stå tillbaka?

Anf. 61 KJELL JANSSON (M) replik:

Herr talman! Tack för frågorna, ledamoten From!

För att börja med höghastighetstågen var det ett vansinnesprojekt som den nya regeringen skrotade, med all rätt. Det var hysteriska pengar för låg nytta när det gäller tidsvinster. Det skulle dessutom ha fört ned huvuddelen av Stockholmsregionens flygresenärer mot Kastrup så att Arlanda hade tappat ännu mer kraft än vad man gjort senaste tiden. Det tyckte vi inte var bra.

När det gäller prioritering av olika trafikslag, som ledamoten From frågar mig om, är det svårt att svara rätt upp och ned på allt. Det finns önskelistor från alla håll, regionalt och nationellt, som ledamoten From är väl medveten om. Här i Stockholmsregionen vill vi som jag nämnde ha en östlig förbindelse. Norrland vill ha Norrbotniabanan. Jag vet också att man vill ha tågförbindelse mellan Göteborg och Borås, något som stoppades av Härryda kommun om jag är rätt uppdaterad.

Det finns alltså många projekt, och det finns olika skäl till att saker inte kommer fram som de ska. Men jag tror också att det behövs bättre processer i vägprojekten långt tidigare så att man inte har en massa konflikter under byggets gång, som det tycks vara just nu.

Det är som bekant också en ny nationell plan på väg. Den är under bearbetning, och det återstår att se när den kommer. Där hoppas jag att de viktigaste projekten kommer med.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 29 maj.)

§ 10 Nya regler om hållbarhetsrapportering

Civilutskottets betänkande 2023/24:CU23

Nya regler om hållbarhetsrapportering (prop. 2023/24:124)
föredrogs.

Prot. 2023/24:122

27 maj

*Nya regler om
hållbarhets-
rapportering*

Anf. 62 MARKUS KALLIFATIDES (S):

Herr talman! Vi socialdemokrater arbetar för att Sverige ska vara ledande i arbetet för ett starkare EU, en europeisk union som står upp för demokrati, rättsstatens principer, barnkonventionen och mänskliga rättigheter. Vi vill att arbetet med EU:s sociala pelare ska fortsätta för att stärka jämlikhet och jämställdhet. Vi vill se ett EU som konkurrerar genom kunskap, fler och bättre jobb och goda arbetsvillkor. Forskning och innovation ska prioriteras högre. Arbetslagarnas trygghet ska stärkas, oavsett var i EU man arbetar eller varifrån man kommer. EU har en central roll i att motverka skatteflykt, förmå företag att respektera fackliga rättigheter och ta ett faktiskt samhällsansvar, samtidigt som vår arbetsmarknadsmodell ska värnas.

Vi socialdemokrater vill att Europa ska bli världens första fossilfria kontinent. EU:s gröna giv ska vara vägledande för EU:s budget och återhämtning efter pandemin samt i det allvarliga säkerhetsläget. Den klimatlag som har antagits är en stor socialdemokratisk framgång. Den biologiska mångfalden och den accelererande utrotningen av arter är rent existentiella frågor som måste mötas.

Herr talman! Den gröna giv är unionens tillväxtstrategi. Den syftar till att omvandla unionen till en modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi utan nettoutsläpp av växthusgaser senast 2050. Den syftar också till att skydda, bevara och förbättra unionens naturkapital och skydda allmänhetens hälsa och välbefinnande från miljörelaterade risker och effekter. Den gröna giv syftar till att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och resursanvändning och säkerställa att alla regioner och unionsmedborgare deltar i en socialt rättvis omställning till ett hållbart ekonomiskt system, där ingen person eller plats lämnas utanför.

EU arbetar därför mot målet att omorientera kapitalflöden i riktning mot hållbara investeringar för att uppnå en hållbar tillväxt för alla, hantera finansiella risker som följer av klimatförändringar, motverka utarmning av naturresurser och miljöförstöring, hantera sociala frågor samt främja öppenhet och långsiktighet i finansiell och ekonomisk verksamhet.

Det är särskilt viktigt att klimatrelaterade planer bygger på den senaste forskningen, inbegripet rapporter från den mellanstatliga panelen för klimatförändringar, IPCC, och rapporter från det europeiska vetenskapliga rådgivande organet för klimatförändringar.

Efterfrågan på hållbarhetsinformation har ökat betydligt på senare år, inte minst från investerare. Det finns ett stort samhällsintresse av att företag informerar om hur de arbetar med frågor om miljö, sociala faktorer, inbegripet förhållanden för arbetstagare och mänskliga rättigheter, samt företagsstyrning. Även om många företag i dagsläget lämnar sådan information varierar omfattningen av rapporteringen avsevärt.

Det nya direktivet om hållbarhetsrapportering ålägger nu ytterligare kategorier av företag att rapportera mer detaljerade hållbarhetsaspekter i förvaltningsberättelsen. Dessa företag ska upprätta en hållbarhetsrapport

enligt tvingande redovisningsregler. Rapportens närmare innehåll bestäms genom EU-standarder för hållbarhetsrapportering som antas av EU-kommissionen.

Herr talman! Den rättvisa klimatomställningen är ett samhällsbygge. Ingen enskild och inget enstaka företag kan ensam åstadkomma det som krävs. Omställningen ska ske så att den fungerar i varje del av vårt land, genom att alla kan vara med, ha inflytande och komma med initiativ. Att arbetet sker tillsammans i kommuner och stadsdelar, folkrörelser och för- eningsliv, och med en stark ställning för arbetstagarna och samverkan mel- lan arbetsmarknadens parter, bidrar till att Sverige kan lyckas.

Klimatfrågan kommer att vara ännu mer påtaglig för varje ny genera- tion. Barn och unga måste få kunskaper om vad som kan göras – själva, tillsammans med andra, och genom demokratiskt fattade beslut.

En klimatomställning där alla kan delta och ställa om efter förmåga och som säkrar och ger arbetstillfällen är också grunden för den breda upp- slutning som gör att omställningen är demokratiskt och socialt hållbar. Det starka samhället ska finnas där så att man kan gå från den gamla tekniken till de nya jobben. Att försämra tryggheten gör oss inte anställbara, bara fattiga. Otrygghet hotar klimatomställningen.

Genom en investeringsdriven omställning som finansieras gemensamt kan vi både ställa om till ett fossilfritt välfärdsland, stärka vår tillväxt gen- om klimatsmart innovation och minska klyftorna. Så ska vi bygga världens första fossilfria välfärdsland. Det är vår socialdemokratiska övertygelse.

De nu föreslagna nya reglerna för företagens hållbarhetsredovisning är en pusselbit som hjälper oss som land att komma närmare målet. Och, herr talman, ingen hindrar företag som vill gå före och ligga ytterligare i fram- kant att göra precis det. Jag är övertygad om att många svenska företag kommer att välja den vägen.

Anf. 63 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Herr talman! I dag debatterar vi civilutskottets proposition *Nya regler om hållbarhetsrapportering*, 636 sidor EU-byråkrati. Genom lagförslagen genomförs två nya EU-direktiv som rör företagens redovisning. Det är alltså ytterligare krav på mer omfattande och fördyrande byråkrati från by- råkraterna i Bryssel som nu ska genomföras i Sverige.

De nya kraven på utökad redovisning av hållbarhet är omfattande och detaljerade och kommer att innebära stora kostnader och en kraftigt ökad administrativ börda för de bolag som omfattas. De ökade rapporteringskra- ven och förväntningarna medför därför också konkurrensnackdelar för mindre företag och riskerar att bli tillväxthämmande för dem, särskilt i konkurrensen med bolag utanför EU. Därmed försvåras också omställ- ningen till minskade utsläpp, när fokus läggs på helt fel saker och byråkra- tiska rapporter blir målet i stället för medlet för en hållbar utveckling.

Nya regler om hållbarhetsrapportering kommer lägligt då denna pro- position med all önskvärd tydlighet visar vad som är det stora problemet med EU:s utökade och alltmer detaljerade regler. I vanlig ordning är det ökad byråkrati som ska leda till förändring inom EU – ökad byråkrati som ska bekostas av företagen inom EU utan någon som helst kompensation för de ökade kostnader och det merarbete som EU lägger på alla företag som omfattas av reglerna, företag som redan har svårt att mäta sig i kon- kurrensen med företag utanför EU.

Vi menar också att enskilda företag i Sverige inte ska behöva redovisa könstillhörighet för styrelseledamöter i bolag. Hur företag arbetar med mångfald och vad som faktiskt är mångfald ska inte avgöras av EU, utan det måste vara en fråga för företagens egen beslutanderätt. Särskilt viktigt är detta när det gäller företagens styrelser och de styrelseledamöter som ägarna tillsätter. Att EU börjar ställa krav på styrelseledamöter visar på EU:s inbyggda oförmåga att förstå hur fritt företagande fungerar. Sverigedemokraterna är för fri företagsamhet, och vi menar att regeringen behöver agera på EU-nivå mot tvånget när det gäller rapportering om förändring av könsfördelningen bland styrelseledamöter.

Mot bakgrund av alla nya pålagor som ständigt kommer från EU behöver det analyseras hur anpassningarna i svensk rätt till följd av direktiven påverkar små och medelstora företag i Sverige och vilka konsekvenser de nya kraven får för dessa företag. Det är hög tid att EU faktiskt börjar ta fullt ekonomiskt ansvar för den byråkrati som skapas, och det är rimligt att fundera över om kostnaderna för all ny byråkrati står i proportion till nytan.

EU fortsätter ständigt att utvidga kraven och byråkratin, utan att ens reflektera över kostnader och hinder som byggs upp i systemet. Vi vill se en analys av hur all ökad byråkrati påverkar våra företag. Det är en uppgift för regeringen att se till att en sådan analys faktiskt genomförs och därefter agera utifrån vad analysen visar. Regeringen bör agera på EU-nivå för att minska den byråkrati som de ökade rapporteringskraven i fråga om hållbarhet respektive könsfördelning i bolagsstyrelser skapar.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag yrka bifall till reservation 2 i betänkandet.

Anf. 64 MARKUS KALLIFATIDES (S) replik:

Herr talman! Tack, Mikael Eskilander, för anförandet!

Jag fick en överväldigande vilja att ställa en fråga eller två. Det är en väldigt negativ uppfattning Mikael Eskilander har i sitt anförande, dels generellt om Europeiska unionen, dels specifikt om frågan om hållbarhetsredovisning. Det är något som många företag sedan ganska lång tid tillbaka ägnar sig åt, också under nu gällande EU-regelverk. Här finns upparbetade manualer, rådgivare och expertis sedan lång tid tillbaka.

Jag undrar om Mikael Eskilander och möjligen Sverigedemokraterna som parti underkänner hela tanken att vi, genom att sätta tryck på europeiska företag att nogsamt redovisa hållbarhetsaspekter i sin verksamhet, underlättar för finansiellt kapital att så billigt som möjligt och i stora volymer komma till just de företag som ligger i framkant, som är innovativa och som öppet och transparent redovisar sina planer för hur mänskliga rättigheter respekteras, hur klimatmål nås och hur en god företagsstyrning sker, vilket kan inkludera arbete för jämställdhet mellan de två huvudsakliga könen.

Hur ser Mikael Eskilander på hela grundidén bakom detta, som jag tog upp i mitt anförande?

Anf. 65 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik:

Herr talman! Framför allt är det bekymmersamt att det hela nu utökas till att innefatta även relativt små företag. Att man har vissa överenskommelser bland stora företag ser jag som ganska naturligt.

Hållbarhetsrapporter är oftast meningslösa därför att det finns certifieringar och liknande i de flesta branscher. Själv kommer jag från skogsbranschen där vi har flera olika certifieringar som talar om för skogsbolagen vad de bör och inte bör göra. Kraven i certifieringarna gör att de uppnår alla mål som det var tänkt på miljöområdet.

Vi ska komma ihåg att hållbarhetsrapporter oftast inte är målställda, utan de är bara rapporter där man skriver ned vad man gör. De är inte begränsande såtillvida att de till exempel säger att skogsmaskiner ska gå på miljöolja, men det säger däremot certifieringarna. Maskinerna gör det även om de körs på marker som inte är certifierade, för att ta ett exempel.

Vad man måste komma ihåg är att när extra krav läggs på företagen skapar det en högre kostnad. Det innebär att vår träindustri blir dyrare. Vår träindustri konkurrerar direkt med kinesisk plast som tillverkas av olja från Ryssland. När plastalternativet plötsligt blir billigare än träalternativet riskerar man ju att kunden väljer plastalternativet av ekonomiska skäl, eftersom vi har lagt på en massa onödiga krav som egentligen inte ger oss något tillbaka i miljönytta.

Någonstans måste man fundera på lite mer än bara vilka rapportkrav man har, för rapportkrav ger ju ingen miljönytta. Om rapportkravet innebär fördyringar som gör att träindustrin konkurreras ut av plast från Kina som är tillverkad av rysk olja tycker jag inte att det är särskilt bra.

Anf. 66 MARKUS KALLIFATIDES (S) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att jag inte riktigt fick svar på min fråga hur Mikael Eskilander och Sverigedemokraterna ställer sig till den grundläggande idén bakom hållbarhetsredovisning, nämligen att kapital ska bli billigare och mer tillgängligt för de företag som tydligt redovisar verksamhetens mål och strategier i relation till miljömässiga mål, ekonomiska mål, mänskliga rättigheter, sociala villkor, arbetstagarnas rättigheter och företagsstyrningsprinciper.

När man redovisar detta och sitt arbete synliggörs de värden av mer långsiktig karaktär som finns i företaget snarare än i ett företag som är mer dolt för den breda kapitalmarknaden. Detta är hela idén bakom, och jag tar gärna ett svar på den frågan.

Herr talman! Jag tar också chansen att påpeka att det endast är lite mindre, börsnoterade företag som kommer i fråga för hållbarhetsredovisningskraven enligt direktivet och propositionen. Om man söker den breda allmänhetens kapital på en värdepappersmarknad är det inte orimligt att också följa standarden på den marknaden. De verkligt små företagen omfattas inte av detta.

Slutligen, herr talman, får jag ändå påpeka att det är kunderna som står för företagets kostnad. Jag tror att väldigt många europeiska konsumenter är beredda att bidra till att företag ställer om till förverkligande av mänskliga rättigheter, arbetstagarnas villkor på europeisk arbetsmarknad och en klimatomställning som blir rättvis och som blir av.

Anf. 67 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik:

Herr talman! Återigen, Markus Kallifatides: Det är inte så att själva hållbarhetsrapporten gör företaget ett enda dugg mer miljövänligt eller klimatneutralt. Själva rapporten är fortfarande bara en rapport om vad man

gör. Man kan göra samma saker utan att göra en rapport, och man kan göra mer saker utan att göra en rapport.

Det finns redan krav på hållbarhetsredovisning från bland annat USA. Alla stora multinationella bolag gör ju detta sedan lång tid tillbaka, och EU införde det tidigare för de större företagen. Det som är skillnaden nu är att man går ned till ganska små företag. Nu pratar man om att de mer inhemska företagen ska börja göra hållbarhetsredovisningar.

Jag tror inte att hållbarhetsredovisning är särskilt gynnande för klimatet. Jag tror att de certifieringar och liknande som har gjorts på olika områden är betydligt mer betydelsefulla för att företagen faktiskt ska ta miljöansvar. När kunden väljer är det lättare att välja efter vad som är certifierat än att gå och läsa en hållbarhetsrapport.

När det gäller att man skulle få tillgång till mer kapital finns det fortfarande ungefär lika mycket kapital som placeras i aktier. I princip alla svenskar är, i alla fall indirekt, aktieägare på något sätt. Jag tror att det är väldigt få svenskar som sitter och läser hållbarhetsrapporter på kvällarna.

För att klara av att jämföra hållbarhetsrapporter krävs ganska bra specialkunskap som få svenskar har. Man köper oftast aktier av andra anledningar än att man har läst en bra hållbarhetsrapport. Däremot kanske man läser att företaget har en bra strategi, och om man tror att företaget kommer att utvecklas bra brukar man satsa på den typen av företag.

Detta har dock ingenting med hållbarhetsredovisningar i sig att göra, utan jag anser att företagen själva ska marknadsföra sig på bästa sätt.

Anf. 68 JENNIE WERNÄNG (M):

Herr talman! I dag ska vi debattera civilutskottets betänkande angående nya regler om hållbarhetsrapportering. Detta ärende har behandlats i olika omgångar och i olika form sedan 2014, så historiken sträcker sig längre tid tillbaka än vad flera av oss har varit här.

Avsikten med det nya direktivet är att komma till rätta med brister i befintliga regler, som bedöms ha otillräcklig kvalitet. Syftet är att ge tillgång till tillförlitlig och jämförbar information om både miljö, samhällsansvar och bolagsstyrning. Detta ska på sikt bidra till hållbara investeringar och stärka konkurrenskraften när det gäller förnybart och hållbart kapital över tid.

Regeringen ser till att vi håller vakt om frågan så att vi håller oss på en miniminivå. Vi som är ett mindre land måste inte alltid gå ut först, utan vi bör vara försiktiga för att kunna vara konkurrenskraftiga med en reglerbarhet som alltid varit Sveriges styrka. Överreglering leder till ökade kostnader och ökad regelbörda som på sikt riskerar att försvaga den svenska konkurrenskraften.

Vikten av att begränsa den administrativa bördan för de små och medelstora företagen lyfts särskilt fram i denna proposition. Kravet på att stora företag måste upprätthålla en rapport begränsas samtidigt.

För att kunna genomföra EU-direktiven om företagens redovisningar och om könsfördelning bland styrelseledamöter i börsnoterade företag utformas direktiven enligt miniminivån, och regeringen betonar vikten av att begränsa den administrativa bördan. Regeringen betonar även att man arbetar fokuserat och lyfter fram förenklingsarbetet, som stärks i Regeringskansliet, hos myndigheter och i EU-arbetet.

För att kunna identifiera olika skeden i lagstiftningskedjan arbetar man med två råd. Det första är förenklingsrådet, och dit ska förslag på åtgärder som förenklar inom svensk lagstiftning lämnas. Det andra är implementeringsrådet, som jag nämnde i debatten om digitala kvitton som hölls förra veckan. Detta råd ska lämna rekommendationer för implementering av EU-direktiv, med särskild uppmärksamhet och intresse från ett företagsperspektiv i fråga om kommande lagstiftning på just EU-nivå.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag säga: utan företag ingen miljö. Företagen driver utveckling och innovation. Regelkrångel och redovisningar driver kostnader. Med höga kostnader blir det ingen tillväxt.

Företag är motorn för innovationskraften för en bättre miljö. Det är näringslivet som går före i den gröna omställningen, inte politiken. Vi vet om våra olika roller. Vi skapar förutsättningarna för att företagen ska växa. En planta kan man inte sluta ge näring och tro att den ska fortsätta växa och ge grönska. På samma sätt är det med våra företag. Man kan inte ta näringen ifrån företagen och tro att de ska fortsätta växa och utvecklas. Denna utsaga beskriver varför regeringen har valt att lägga sig på just miniminivå.

Låt oss begränsa regelkrånglet och skapa möjligheter i stället! Vi får inte bättre företag än vi har politiker. Det är vi som skapar förutsättningarna. Det är viktigt att inte glömma bort detta i all byråkrati. EU-direktiv hanteras bäst på just EU-nivå, och det är också där direktivet kommer att följas upp och utvärderas.

Jag yrkar bifall till förslaget.

Anf. 69 KATARINA LUHR (MP):

Herr talman! Jag är en av de som inte vill att mina pengar går till investeringar i barnarbete och inhumana vapen eller till investeringar som kan stötta den fossila industrin. Detta gäller både mina skattepengar och exempelvis mitt privata pensionssparande. Men det är inte alltid lätt som privatperson att veta vilka pensionsfonder man ska välja och vilka man ska undvika. Det har inte heller varit lätt för banktjänstepersoner som jag pratat med att kunna ge bra rådgivning om detta. Många fler än jag tycker att det kan vara väldigt trixigt.

Att veta vilka bolag som till exempel har en trovärdig långsiktig plan för att fasa ut det fossila är inte bara viktigt ur en etisk synpunkt eller ur klimatsynpunkt utan även ur ett ekonomiskt perspektiv. Företag som i dag inte följer med i den gröna omställningen kan få svårigheter med konkurrenskraften framgent, vilket innebär att de kanske inte överlever som företag. Därmed utgör de på sikt en sämre investering. Det finns nämligen många i dag som vill investera i hållbara företag.

Syftet med den hållbarhetsrapportering som vi debatterar i dag är att ge finansmarknaderna tillgång till tillförlitlig och jämförbar information från företagen om miljö- och samhällsansvar, vilket ska bidra till att styra in kapital mot hållbara investeringar och underlätta hanteringen av finansiella risker som följer av klimatförändringar och brister i sociala förhållanden.

Den nya regleringen är också till för att skapa fördelar för enskilda företag. Rapporteringen kan underlätta finansiering och skapa medvetenhet i företaget om egna risker och möjligheter kopplade till hållbarhet. Genom att informationen införs i årsredovisningen och att den ska granskas stärks

också förutsättningarna för att hållbarhetsinformationen är tillförlitlig, relevant och jämförbar.

Lagkraven ska öka transparensen och göra det lättare att jämföra företag. Det nya direktivet ställer högre krav på information om bland annat sociala förhållanden, utsläpp av växthusgaser och företagens klimatarbete, och lagstiftningen är något som välkomnas av de flesta företag.

Näringslivet efterfrågar långsiktighet, tydliga regler och ramar för arbetet med hållbarhet och fossilfrihet. Detta blir enklare med ett gemensamt regelverk som gäller i hela EU, vilket ger företag rättvisa villkor på den europeiska marknaden. Lagstiftningen kommer också att driva på den gröna omställningen. Av många skäl är det alltså viktigt att den nu kommer på plats.

Tyvärr har regeringen varit långsam med lagstiftningen. Den ska träda i kraft i år, men för många företag kommer kravet på att rapportera inte gälla förrän nästa år då halva året nu redan har gått. Detta kan innebära att Europeiska kommissionen ser detta som ett felaktigt genomförande.

I en rapport från Arena Idé från 2022 visas att Sverige sticker ut vad gäller andelen överträdelseärenden som hänför sig till ett felaktigt genomförande av EU-rätten. Där ligger Sverige över EU:s genomsnitt. Man visar också att Sverige har svårt att leva upp till de krav som ställs i EU:s miljölagstiftning. Man lyfter fram att detta är problematiskt, inte minst för att det riskerar att försena miljö- och klimatarbetet och försvåra för EU att nå sina miljö- och klimatmål.

I ett svar på en skriftlig fråga till justitieminister Gunnar Strömmer om den försenade implementeringen svarar han följande: ”Vi har till exempel varit måna om att ge remissinstanserna den tid de behöver för att kunna sätta sig in i frågorna och vi har under beredningen av genomförandet i möjligaste mån också tagit hänsyn till inkomna synpunkter. För att få till ett korrekt genomförande av direktivet har det krävts ett omfattande arbete med många avvägningar mellan olika intressen.”

Jag tycker att det har blivit tydligt att regeringen prioriterar väldigt olika i fråga om ny lagstiftning. När det exempelvis gäller brottslighet kan man använda sig av snabbspår och rättsosäker lagstiftning bara det går fort. När det gäller klimatfrågan kan man skjuta upp åtgärder och lagstiftning så länge det bara går. Det ser vi inte minst när det gäller regeringens övergripande miljö- och klimatarbete.

Detta är något som näringslivet, med Svenskt Näringsliv i spetsen, har börjat reagera på. De säger att svenska företags konkurrenskraft och deras möjligheter att fortsatt ligga i framkant hänger på en lyckad implementering av de EU-direktiv som tagits fram den senaste mandatperioden.

Att lagstiftningen kommer sent drabbar företag genom till exempel större osäkerhet. Nu i år kommer det att innebära att företag får olika villkor på den svenska marknaden. I detta fall gäller det ett direktiv som alla företag behöver lägga tid och kraft på och som samtidigt kan ge fördelar på den internationella marknaden, och därför är detta inte bra för näringslivet som mer än allt vill se långsiktighet, inte korta puckar, för att kunna vara konkurrenskraftiga.

Efter att regeringen, som Strömmer skriver i sitt svar, dessutom har gjort ett omfattande arbete med direktivet presenterar man nu ett förslag där man lägger sig på EU:s absoluta miniminivå när det gäller rapportering. Det är dumt tycker jag, som vill se svenska konkurrenskraftiga före-

tag som ligger i framkant. Att lägga sig på en miniminivå innebär också bland annat att man hamnar i otakt med Sveriges egna klimatmål.

Herr talman! Sveriges långsiktiga klimatmål är i dag att utsläppen av växthusgaser ska vara nettonoll senast år 2045 för att därefter uppnå negativa utsläpp. Genom att vi i den svenska implementeringen nu lägger oss på EU:s miniminivå ska företagen som minst rapportera sina utsläppsmål för år 2030 och år 2050.

I den svenska kontexten innebär detta att svenska företag ska rapportera sina långsiktiga utsläppsmål fem år efter att Sverige har uppnått nettonoll. Att rapportera hur långt man ska ha kommit med utsläppsminskningar år 2040 borde i ett svenskt sammanhang vara mer värdefullt och samtidigt ge oss den långsiktighet som företagen men även klimatarbetet kräver. Miljöpartiet anser därför att absoluta mål för utsläpp även för år 2040 bör införas för svenska företag utöver de obligatoriska målären 2030 och 2050.

Under den delegerade akten finns beskrivet att nya målvärden ska fastställas efter varje femårsperiod efter år 2030. Då blir ett tidigt obligatoriskt målvärde för år 2040 en viktig punkt för att utsläppsminskningar fram till dess ska ligga i takt med befintlig klimatlagstiftning.

Det är tydligt att ett skarpare klimatarbete både nationellt och globalt kommer att behövas för att Parisavtalets mål ska kunna uppfyllas. Miljöpartiet vill därför att regeringen ska återkomma med ett reviderat lagförslag som innebär att företagen ska rapportera absoluta mål för minskning av växthusgaser för år 2040, utöver 2030 och 2050.

Att företags hållbarhetsrapportering nu stärks för att europeiska företag ska bli mer transparenta och bättre jämförbara är bra. Men för våra svenska företag finns det flera fördelar med att kunna ligga i framkant och samtidigt i linje med de svenska klimatmålen.

Jag vill därför yrka bifall till Miljöpartiets reservation 1.

Anf. 70 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik:

Herr talman! Miljöpartiet vill inte bara ha denna hållbarhetsrapportering utan också att fler företag ska omfattas. Och helst ska det införas utan remissrunda eller i alla fall med förkortade remisstider. Det motsätter jag mig definitivt.

Jag har läst Miljöpartiets reservation och är lite förundrad över texten. Det står: ”Sverige och EU har historiskt höga utsläpp i global jämförelse, och samtidigt har vi en god ekonomisk förmåga att ställa om.” Jag undrar vad Miljöpartiet grundar detta på.

När jag läser på till exempel Ekonomifakta.se hur vi ligger till när det gäller koldioxidutsläpp ser jag att Sverige sticker ut med endast cirka 3,6 ton per capita. Det ska jämföras med EU-snittet, som är 6,2 ton, eller hela världens snitt, som är 4,7 ton. Vi ligger alltså under i samtliga jämförelser.

Om man kollar på de 20 länder i världen som släpper ut mest ser man att Sverige inte ens är med. Och i EU skulle vi hamna på plats 27 eller någonting. Det gör att vi fortfarande inte är med.

När det gäller att utsläppen skulle vara historiskt höga låg vi i mitten av 1990-talet på utsläpp på över 9 ton per capita. Nu har vi alltså minskat till cirka 3,6. Då undrar jag hur man får det till att vi har historiskt höga utsläpp, även i global jämförelse. Jag förstår inte riktigt vad man grundar det på.

Anf. 71 KATARINA LUHR (MP) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Mikael Eskilandersson!

Nu skulle det kunna tänkas bli en lång föreläsning om klimatpolitik. Det finns inte riktigt tid till det på två minuter. Men jag börjar med de befintliga utsläppen i Sverige.

Man har räknat på att en hållbar utsläppsmängd per capita är cirka 1 ton per person och år. Mikael Eskilandersson lyfte upp att vi nu har utsläpp på cirka 3,3 – tror jag att han sa. Om man tittar på våra konsumtionsbaserade utsläpp ser man att vi har kanske 6 ton till. Det är alltför mycket för att det ska vara hållbart. Vi måste minska till en hållbar nivå.

När det gäller de historiska utsläppen handlar det om att vi har varit stora utsläppare. Mikael Eskilandersson lyfte också upp att vi låg på 9 ton tidigare. Och vi har, tillsammans med hela västvärlden, under långa tider haft höga utsläpp, vilket har bidragit till den höga koncentrationen av koldioxid i atmosfären.

Det är därför vi inte riktigt har råd att fortsätta bidra med de här utsläppen. Utan vi måste komma ned och kanske ha mindre utsläpp än de länder som inte haft höga utsläpp tidigare och som behöver bygga upp en ny fossilfri infrastruktur. Det är svaret på det.

Jag vill också lyfta fram att Mikael Eskilandersson sa att Miljöpartiet skulle vilja ha kortare remisstider och en slarvig hantering. Det vill vi inte alls. Men vi hade velat se att regeringen hade prioriterat det här ärendet. Det är viktigt, som en av pusselbitarna för att minska våra utsläpp. Det finns många andra europeiska länder som redan har lyckats implementera den här lagstiftningen utan att ha en hafsig och slarvig hantering.

Anf. 72 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Det finns ingenting som hindrar företag att göra hållbarhetsrapporteringar när de vill, hur ofta de vill och under vilka förutsättningar de vill. Att det inte införs förrän den 1 juli innebär alltså inte att företag har varit hindrade att göra det tidigare. Det har varit fritt fram.

Om vi ska återgå till det här med att Sverige skulle sticka ut med höga utsläpp vill jag nog ändå påstå att det som Miljöpartiet har bidragit med under sin tid i riksdagen egentligen är att höja utsläppen. Våra låga utsläpp är nämligen kopplade till att vi har haft kärnkraftverk, som Miljöpartiet har bytt ut mot solceller från Kina som har producerats av olja från Ryssland till viss del. Att det på något sätt skulle vara miljömässigt bra har jag svårt att förstå.

Dessutom kan vi lägga till att oljekraftverk ska kompensera när solen inte lyser och vinden inte blåser, i stället för att vi ska behålla de kärnkraftverk som faktiskt fungerar och ger bra energi.

Det tuffa med hållbarhetsrapporterna är att de innebär att svenska företag, till exempel de som håller på med trä, konkurreras ut. Varför skulle det vara bättre att företag som håller på med trä konkurreras ut av kinesiska företag som håller på med plast? Kinesiska företag kommer ju inte att få de här kraven på hållbarhetsrapporter.

Om man är en vanlig konsument och inte sitter med en riksdagslön, som vi ledamöter här inne gör, väljer man som kund oftast utifrån pris och den egna ekonomin. Man väljer inte utifrån och huruvida det finns en hållbarhetsrapport i grunden som man tycker är vettig. Det är pris och ekonomi som avgör. Och när vi pressar upp priserna på träet kommer plast och

andra sämre produkter från till exempel Kina att konkurrera ut det svenska träet. På vilket sätt är det bra för miljön?

Anf. 73 KATARINA LUHR (MP) replik:

Fru talman! Jag vill tacka för de många frågorna. Det fanns så många påståenden som jag skulle vilja bemöta att jag inte vet om jag klarar av att hålla isär dem.

Jag börjar med vad Miljöpartiet bidrog med. Det handlade faktiskt om att bygga upp ett förnybart elsystem, som har levererat mer el än någonsin förut. När det gäller oljekraftvärmeverken går de ju igång för att sälja dyr el till andra länder.

När det gäller att vi köper smutsiga saker från Ryssland och Kina är det vad hela hållbarhetsrapporteringen handlar om. Vi ska kunna titta på olika företag och se om de har en hållbar affärsplan, om de försöker göra utsläppsminskningar och om de är seriösa aktörer som vi vill handla av. Det är vad det handlar om. Det ska vara lika för alla.

Svenska företag ska kunna jämföra sig med företag i Europa med samma krav och samma ramverk. Det är något svenska företag vill göra. Det finns alltså mycket i det här.

Som jag förstår av det Mikael Eskilandersson säger och vad jag har hört tidigare vill Mikael Eskilandersson och Sverigedemokraterna inte införa den här lagstiftningen. Jag tror inte att Mikael Eskilandersson har någon replik kvar, men det jag skulle vilja veta är om det finns någonting som Mikael Eskilandersson och Sverigedemokraterna skulle vilja göra för att minska klimatutsläppen i Sverige och Europa. Det verkar inte så, utifrån vad jag hör.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 29 maj.)

§ 11 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 24 maj

2023/24:785 Skolans arbete mot desinformation

av *Åsa Eriksson* (S)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2023/24:786 Rättpsykiatri

av *Eva Lindh* (S)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2023/24:787 Arbetet mot vilseledande information på klimatområdet

av *Jytte Guteland* (S)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:788 Den nya a-kassan och fackens inkomstförsäkringar

av *Patrik Lundqvist* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2023/24:789 Högre utbildning i hela landet

av *Mats Wiking* (S)

till utbildningsminister Mats Persson (L)

2023/24:790 Samhällets beredskap mot påverkanskampanjer och vilseledande information

av *Eva Lindh* (S)

till statsrådet Carl-Oskar Bohlin (M)

Prot. 2023/24:122

27 maj

§ 12 Anmälan om fråga för skriftligt svar

Följande fråga för skriftligt svar hade framställts:

den 24 maj

2023/24:934 EU-initiativ mot desinformation och utländsk påverkan på demokratin

av *Matilda Ernkrans* (S)

till statsrådet Jessica Roswall (M)

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 14.08.

Sammanträdet leddes

av andre vice talmannen från dess början till och med § 6 anf. 34 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med § 10 anf. 70 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

REBECCA HEINEMANN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Meddelande om frågestund	1
§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 3 Sveriges tillträde till vissa Natoavtal.....	1
Försvarskommitténs betänkande 2023/24:FöU10	1
Anf. 1 GUSTAF GÖTHBERG (M)	1
Anf. 2 TONY HADDOU (V).....	3
Anf. 3 EMMA BERGINGER (MP).....	3
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)	4
§ 4 Signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet – åtgärder med anledning av Europadomstolens dom	5
Försvarskommitténs betänkande 2023/24:FöU11	5
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)	5
§ 5 Ändringar i medborgarskapslagen	5
Socialförsäkringskommitténs betänkande 2023/24:SfU15	5
Anf. 4 VIKTOR WÄRNICK (M)	5
Anf. 5 TONY HADDOU (V).....	8
Anf. 6 VIKTOR WÄRNICK (M) replik	9
Anf. 7 TONY HADDOU (V) replik	10
Anf. 8 VIKTOR WÄRNICK (M) replik	10
Anf. 9 TONY HADDOU (V) replik	11
Anf. 10 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	11
Anf. 11 TONY HADDOU (V) replik	12
Anf. 12 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	12
Anf. 13 TONY HADDOU (V) replik	13
Anf. 14 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD).....	14
Anf. 15 TONY HADDOU (V) replik	17
Anf. 16 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	17
Anf. 17 TONY HADDOU (V) replik	18
Anf. 18 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	18
Anf. 19 ANDRE VICE TALMANNEN	19
Anf. 20 ANNIKA HIRVONEN (MP).....	19
Anf. 21 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	20
Anf. 22 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	21
Anf. 23 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	21
Anf. 24 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	22
Anf. 25 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD)	22
Anf. 26 MAURICIO ROJAS (L)	24
Anf. 27 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M)	25
Anf. 28 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	27
Anf. 29 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M) replik	28
Anf. 30 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	28
Anf. 31 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M) replik	28
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)	29
§ 6 Ersättning för höga sjuklönekostnader upphör	29

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2023/24:SfU16	29	Prot. 2023/24:122
Anf. 32 JESSICA RODÉN (S).....	29	27 maj
Anf. 33 ISABELL MIXTER (V).....	30	-----
Anf. 34 DANIEL PERSSON (SD).....	31	
Anf. 35 ANDERS W JONSSON (C) replik	33	
Anf. 36 DANIEL PERSSON (SD) replik.....	33	
Anf. 37 ANDERS W JONSSON (C) replik	34	
Anf. 38 DANIEL PERSSON (SD) replik.....	34	
Anf. 39 ANDERS W JONSSON (C)	35	
Anf. 40 ELEONORE LUNDKVIST (M).....	36	
Anf. 41 ANDERS W JONSSON (C) replik	37	
Anf. 42 ELEONORE LUNDKVIST (M) replik.....	38	
Anf. 43 ANDERS W JONSSON (C) replik	38	
Anf. 44 ELEONORE LUNDKVIST (M) replik.....	39	
Anf. 45 AMANDA PALMSTIERNA (MP).....	39	
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)	40	
§ 7 Anpassning av investeringsavdraget med anledning av		
ändrade EU-regler om statligt stöd	40	
Skatteutskottets betänkande 2023/24:SkU21	40	
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)	40	
§ 8 Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om		
inrättande av en mekanism för koldioxidjustering vid		
gränsen.....	41	
Skatteutskottets betänkande 2023/24:SkU22	41	
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)	41	
§ 9 Natura 2000-tillstånd i samband med ansökan om		
bearbetningskoncession enligt minerallagen	41	
Näringsutskottets betänkande 2023/24:NU17	41	
Anf. 46 ISAK FROM (S)	41	
Anf. 47 ERIC PALMQVIST (SD)	42	
Anf. 48 ISAK FROM (S) replik	44	
Anf. 49 ERIC PALMQVIST (SD) replik	45	
Anf. 50 ISAK FROM (S) replik	45	
Anf. 51 ERIC PALMQVIST (SD) replik	46	
Anf. 52 ELIN SÖDERBERG (MP).....	46	
Anf. 53 ERIC PALMQVIST (SD) replik	47	
Anf. 54 ELIN SÖDERBERG (MP) replik	48	
Anf. 55 ERIC PALMQVIST (SD) replik	48	
Anf. 56 ELIN SÖDERBERG (MP) replik	49	
Anf. 57 KJELL JANSSON (M)	49	
Anf. 58 ISAK FROM (S) replik	51	
Anf. 59 KJELL JANSSON (M) replik	51	
Anf. 60 ISAK FROM (S) replik	52	
Anf. 61 KJELL JANSSON (M) replik	52	
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)	52	
§ 10 Nya regler om hållbarhetsrapportering.....	53	
Civilutskottets betänkande 2023/24:CU23	53	
Anf. 62 MARKUS KALLIFATIDES (S).....	53	
Anf. 63 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD).....	54	
Anf. 64 MARKUS KALLIFATIDES (S) replik	55	

Anf. 65 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik	55
Anf. 66 MARKUS KALLIFATIDES (S) replik	56
Anf. 67 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik	56
Anf. 68 JENNIE WERNÄNG (M).....	57
Anf. 69 KATARINA LUHR (MP).....	58
Anf. 70 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik	60
Anf. 71 KATARINA LUHR (MP) replik	61
Anf. 72 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik	61
Anf. 73 KATARINA LUHR (MP) replik	62
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)	62
§ 11 Anmälan om interpellationer	62
§ 12 Anmälan om fråga för skriftligt svar	63
§ 13 Kammaren åtskildes kl. 14.08.	63